

Молода Україна

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ МОЛОДІ

РІК ВИДАННЯ 8-й

СЕРПЕНЬ-ВЕРЕСЕНЬ — 1958

№ 50-51

MOLODA UKRAINA

A Ukrainian Monthly Magazine

Published by
the Central Committee of ODUM
191 Lippincott St., Toronto, Ont.,
Canada

PRESIDENT: E. Fedorenko

Редагує Колерія в складі:

Я. Білінський, В. Вакуловський,
П. Лимаренко, Ю. Мартинюк,
Б. Олександрів (головний редактор),
Є. Федоренко.

Адміністратор В. Павлюк.

Передплата на пів року — \$1.75

Передплата на рік — 3 дол.

На два роки — 5 дол.

Ціна окремого числа — 30 центів

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Австралії:

Mr. S. Krywolar,
Box 1586 M,
G. P. O. Adelaide,
S. Australia.

В Англії:

Mr. A. Bondarenko,
78 Kensington Park Rd.,
London, W. II,
England.

В Аргентині:

"Porohy",
Casilla de Carreo 3184,
Buenos Aires,
Argentina.

У Франції:

Mr S. Lewitcki,
Rue M. Dementroux,
Bat.—4, Ese.—F/97
Centre Petit Pre,
Creteil, Seine,
France.

Post conto:

Paris c/c-8.286—55

НА ОБКЛАДИНЦІ:

Юна одумівка Ліда Сухенко
з Тренгону, Н. Дж.

ГІДНО ВІДПРОВАДЬМО КАПЕЛЮ БАНДУРИСТІВ ДО ЄВРОПИ!

20 жовтня ц. р. Капеля Українських Бандуристів імені Шевченка від'їжджає до Європи в концертне турне, де має виконати у вільних європейських державах ролю культурного амбасадора України.

Завдання надзвичайно важке й поважне, яке Капеля зможе як слід виконати тільки при повній моральній і матеріальній підтримці всього українського громадянства.

Перед виїздом до Європи — Капеля дасть ще три репрезентативні-концерти: в МОНТРЕАЛІ 14 жовтня, в ОТТАВІ 15 жовтня і в ТОРОНТІ 16 жовтня. Капеля виступить у повному складі, в якому виїжджає до Європи.

16 жовтня відбудеться останній концерт Капелі в Мессей Голл. Квитки вже можна набувати в українських книгарнях: АРКА, БАЗАР, ПЛАЙ, ПРОСВІТА, Мессей Голл і в секретаріаті Товариства Сприяння Капелі, 326 вул. Квін зах., ЕМ 8-4020.

Усі місця зарезервовані і тому треба поспішити з закупом квитків!

У вищезгаданих книгарнях і конторах можна вже набувати також квитки на ПРОЩАЛЬНИЙ БЕНКЕТ ДЛЯ КАПЕЛІ, який відбудеться 17 жовтня увечері в "Клуб Трокадеро", 2290 Блюр Ст. В., Торонто.

Майстром церемонії має бути славний знавець американської історії д-р О. САС-ЯВОРСЬКИЙ.

Найбільшою несподіванкою цього бенкету буде те, що якийсь щасливець ще з бенкету поїде додому новісіньким авто з 1958 р. а це коштуватиме його тільки \$1.00 — стільки коштує квиток Товариства Сприяння Капелі. Квитки можна набути по всіх українських домівках і організаціях, як теж у церковних комітетах майже в кожній місцевості.

Управі Товариства Сприяння Капелі доручено надрукувати ПРОПАМ'ЯТНУ ПРОГРАМКУ для згаданих концертів Капелі і зібрати до неї чимбільше побажань не тільки від наших підприємців і професіоналістів, але від усіх людей доброї волі в Канаді. Тому кожен, хто прочитає ці рядки, хай відгукнеться!

Спільні побажання за добровільними датками вже від одного долара. Самостійні побажання від \$5.00 до \$50.00, залежно від величини.

Привіт і побажання "ЩАСЛИВОЇ ДОРОГИ ДЛЯ КАПЕЛІ" буде дуже заохочуючим для всіх бандуристів.

Тексти привітів разом з належністю треба висилати на адресу:

Friends of the Ukrainian Bandurist Chorus
326 Queen St. W., Toronto 2 B, Ont.

Поштові перекази й чеки виставляти на ім'я товариства, як подано в адресі.

З огляду на короткий час — поспішіть!

Бажано, щоб кожен щирий українець, хто тільки може, відгукнувся й переслав своє хоч би і найменше — однодоларове — побажання!

ХТО СКОРО ДАЄ — ДАЄ ДВІЧІ.

Просимо вибачення шановних читачів, що це число "Молодої України, з незалежних від нас причин, появляється з деяким запізненням.

Редакція.

Євген ПОПІВСЬКИЙ

Велике ім'я

(Юнацькі враження)

Зима 1917—1918 рр. Поділля, поетично, красно оспіване Лесею Українкою, було повне демобілізованих військ російської армії. Палали поміщицькі маєтки, гуральні, вирувала стихія революції. Частина Першого українизованого корпусу, що був розташований у районі Меджибожу, Проскурова, Летичева, під демагогічними провокаційними гаслами Москви зникли, розтали, як часто тане перший сніг. У той час прибули втікачі з Києва, щирі українці, розповідали про жах московсько-большевицької навали та казали, що Київ героїчно боронила перед цією навалою тільки частина українських козаків, що їх очолював Симон Петлюра. Тодіто я вперше почув ім'я, яке врізалося мені в пам'ять на все життя, яке стало для мене й інших уособленням ідеї визвольної боротьби українського народу.

Вже почалася рання весна 1918 р., сніг розтавав на полях, чистились у містах дахи будівель та брук вулиць, а збоку залізниць Волочиське—Жмеринка долітала канонада. Казали, що то петлюрівці вибивають білих юнкерів та громлять банди большевицьких грабіжників. Наше повітове місто, Летичів, створило власну самоохорону.

Однієї сонячної днини на вулиці Летичева в'їхало декілька вантажних авт, повно озброєних людей з національними відзнаками та з жовто-блакитними прапорами на передках авт. Вони поводили себе добре, дисципліновано, впорядковували життя. Їх місцеві мешканці теж звали петлюрівцями. У місті скоро засновано вільне козацтво під командою молодого старшини Бублика.

Минуло більше як пів року, за час якого сталося багато змін. Запанували знов терор, русифікація, гасали карні загони московських та польських поміщиків, стогнало село, наростав народний гнів. Україна глухо хвилювалась. І от почали доходити вістки, що українці підняли проти ненависного чужого режиму свою голову під проводом Українського Національного Союзу. Зростало повстання і в околицьніх селах. З нашого міста однієї ночі зникло все місцеве насильницьке начальство. У місті появились озброєні українські селяни, вийшла з підпілля на світ українська інтелігенція, знову забувало національне життя. Незабаром з'явилася на стінах міста відозва Директорії УНР про перебрання нею повноти влади, про створення уряду; заклик до українського народу підтримувати свою владу.

Пригадую собі пізній осінній день, коли біля будинку з'їзду мирових суддів Летичівського повіту, де містилась повітова українська комен-

СИМОН ПЕТЛЮРА

датура, зібралося піше й кінне українське військо, або, як казали, петлюрівці. Відчинились двері, і на порозі з'явилась постать летичівського коменданта — сотн. Щербака з папером в руках. Пролунала команда: "Струнко!" Здали звіт і почав урочисто комендант: "Телеграма Головного Отамана. Нашими військами взято Київ, Петлюра".

У відповідь на те залунало: "Слава Україні! Слава!" Радість була на обличчях усіх.

Червоний ворог з півночі знову покрив нашу землю своїми бандами, але наш нарід не стерпів, і влітку 1919 р. Поділля, та й уся Україна, знову горить в полум'ї боротьби. Три повіти: Вінницький, Літинський та Летичівський повстали під проводом Отамана Шепеля, вигнали большевиків із своїх повітів і, як казали, "помстили ненависну комунію", стали заводити свій лад, очікуючи Армії УНР під проводом Петлюри.

В липні 1919 р. канонада з боку залізничних станцій Багданівці, Деражня, Комарівці та Сербинівці дала знати, що фронт зближується. Селяни казали, що це петлюрівці б'ють "комунію" (большевиків). Нарешті однієї погожої днини в наше село Кудинку, біля міста Ново-Костянтинова, Летичівського повіту, в'їхав кінний загін розвідників з жовтоблакитним прапором, а незабаром за ними рушили кіннота, піхота та гармати Запорізького корпусу, що нестримно прямували вперед на Київ.

Козаки і старшини Запорізького корпусу казали: "Нам Головний Отаман Симон Петлюра дав наказ швидко досягнути Києва та зайняти його раніше від білих денікінців, які пруть з півдня. Бо хто раніш його займе, той буде в ньому господарем, а це ж наша столиця." Вони з захопленням розповідали про свого улюбленого Отамана Симона Петлюру.

Серпень того ж 1919 р. У Вінниці масові похорони жертв ЧК. Вся вулиця від двірця до кладовища на Літинському шляху заставлена підводами з трунами замучених українців. Головний Отаман Симон Петлюра присутній на цих похоронах. З важким хвилюванням, із сльозами на очах він дивився на трагічну картину, трагедію синів неньки України, що кличуть до помсти за свою невинну кров.

Ще один раз я бачив незабутню картину, як у травні 1920 р. теж місто Вінниця вітало свою визволительку — Армію УНР. По Літинській дорозі тоді вступали козаки українського війська під своїми прапорами з бадьорою маршовою пісню: "Засвітали козаченьки", яка й досі бринить в ушах вінничан, як згадка про волю України, про її лицарів, що так тісно споріднені з іменем Головного Отамана Симона Петлюри.

Осінь 1921 р. Великі большевицькі частини під командою Котовського і Примакова, страшенно сполохані появою петлюрівського війська під командою Юрка Тютюнника, всі сили кидають, щоб задушити тих звитяжців під Базаром, бо їх знову лякає ім'я Симона Петлюри.

Москалі-большевики на всі лади намагались сплугавити це святе для кожного українця ім'я. Яких вони тільки ганебних епітетів до нього не ліпили, якої вони тільки брехні до нього не чіпляли, але воно було й є далі символом вільної України.

Коли прийшла вістка, що підступна підла большевицька рука вбила його, то в кожного українця стинулося від образи, жалю і болю в серці та кликало до помсти за нього, за своє. Єпископи, священники УАПЦ, очолюваної Митрополитом Василем Липківським, відслужили по великому Симоні поминальні Богослуження, а зокрема це зробили в соборі св. Софії в Києві, за що було покарано багато духовництва лютих ГПУ.

Весь визвольний рух 1917—21 рр. нероздільно, тісно зв'язаний і найперш та найбільше з іменем Головного Отамана Симона Петлюри й заставляє советів робити для замилювання очей українського народу зовнішні нібито поступки, як наприклад, українізація й існування облудної УССР.

Ім'я Петлюри і далі збуджує приспану ворогом свідомість українця, передається з уст до уст пошепки, бо за нього була страшна кара від ГПУ-НКВД. Це ім'я як святиня завжди пригадується українцями в тяжкі часи підсоветської дійсності, а особливо пригадувалося в 1929-33 та 1937 рр. З ненавистю москалі нам часто-густо кидали докори: "Мазепа", "Петлюра", але навпаки, ці імена для нас ставали ще більш святими. Старші пошепки казали молодшим: "Симон Петлюра — це вільна незалежна Україна, це боротьба за неї."

Чи хочеться, чи не хочеться декому, а особливо ворогам - москалям, але ім'я Симона Петлюри є прапором самостійності України, гаслом визвольної боротьби за самостійну соборну українську державу.

Ім'я Петлюри ненависне, страшне для наших ворогів та святе, рідне для волелюбного українського народу.

8-ий ЗАГАЛЬНИЙ З'ЇЗД ОДУМ-у КАНАДИ

відбудеться в Торонто 25 й 26-го жовтня 1958 р. в приміщенні

Українського Народнього Дому, 191 Lippincott вул.

З'їзд розпочинає свої наради в суботу, о 1-ій год. дня.

Провізорична програма З'їзду подана в окремих обіжниках до філій.

Запрошуємо все членство ОДУМ-у і прихильників взяти активну участь у З'їзді.

В суботу, 25-го жовтня, з нагоди З'їзду, Головна Управа спільно з філією ОДУМ-у в Торонто, влаштовує товариський вечір з танцями, на який запрошує всіх членів і прихильників ОДУМ-у.

ГОЛОВНА УПРАВА

Володимир СОСЮРА

Із збірки "В саду батьківщини"

Немов дзвенить проміння запашне
од бджіл і квітів.. Сад увесь співає
й душа моя... Чарує все мене:
і листя шум, і неба синь безкрая,

і сльози рос на ніжних пелюстках
квіток моїх, що рвати їх не хочу.
Мене п'янить солодкий їхній пах,
і колір їх чарує очі.

Там десь кує зозуля у гаю,
і дзвінко так її кування лине.
О, як люблю природу я твою,
моя свята, безсмертна Україно!

Твої міста в просторах голубих
мені шумлять, синіють рідні села,
твоїх дівчат смуглявих спів і сміх
в полях звучить, як музика весела.

Не знать тобі ніколи лихоліть.
Стою в квітках, тобою вічно юний.
Асфальт шосе машинами шумить,
гудуть дроти, неначе срібні струни.

Далеко десь дощами одшумів
ліловий обрій, далеко грім гуркоче,
пливуть на травах тіні літаків,
я небо п'ю, як сині щастя очі,

губами й серцем, поглядом і всім,
що є в мені, усім, що зветься мною,
диханням, співом радісним моїм,
що попрощавсь уже навек з журбою.

Шуми ж, мій сад, шуміть усі сади,
усі сади моєї України!

Я вас люблю, як і любив завжди,
і в щастя дні і в горя злі години.

Я од любови хочу впасти ниць,
о краю мій, тобою кров клекоче...
Стою в квітках, у сяйві й співах птиць,
і сльози щастя заливають очі...

**

У невтомнім труді, як у грізних боях,
нас веде твоя доля орлина,
Україно моя, срібний спів солов'я,
шум заводів, моя Україна!

Буть такою тобі, як у мрії, у сні,
що ми бачим щодня, щогодини,
Україно моя, Дніпрельстану огні,
хвилі жита, моя Україна!

Безконечні шосе і будинків ряди,
в морі світла міста, як жоржини.
Україно моя, повні щастя сади,
повні сонця, моя Україна!

Ти, як пісня пісень, у путі до мети,
мов кохана, що в серці єдина,
Україно моя, обеліски, мости,
світлі арки, моя Україна!

Твоя слава летить і за гори, й моря,
круг землі, наче райдуга, лине,
У народів сім'ї, як між зір, ти зоря,
Україно моя, Україно!

8-й З'ІЗД ОДУМ-у США

Три вільних дні, у зв'язку з американським "Днем Праці", Організація Української Демократичної Молоді в Америці використала для проведення свого чергового річного з'їзду, який відбувся 30-31 серпня ц. р. в Детройті, у приміщенні Українсько-Американського Центру при вул. Карпентер.

З'їзд відкрив Голова Головної Управи ОДУМ-у США п. Леонід Чудовський, після чого, з побожно схиленими головами, слідує за словами молитви Настоятеля Свято-Покровської Катедри в Детройті о. прот. М. Лящука, присутні помолилися, прохаючи Всевишнього опіки, ласки та провідництва.

За стіл президії сіли обрані: голова — Євген Федоренко, секретар — Віра Русанівська, заступники і члени — Віктор Лисянський, Тетяна Зінченко та Юрій Криволап.

Ближче до сцени розміщено довгі столи, обабіч яких сидять делегати з одумівських філій:

Чикаго, Клівленду, Філядельфії, Нью-Йорку, Детройту, Пассейку, Форт-Вейну та інших міст Решту численних місць у залі займають гості: неделегати одумівці, представники різних громадських та політичних організацій, батьки та окремі громадяни.

Бачимо тут генерала М. Крата, о. А. Биковця, д-ра В. Витвицького з дружиною (донька — одумівка яких, Лариса, сидить серед делегатів з'їзду), проф. І. Розгона, п. А. Довганя, д-ра В. Лисого, проф. Шашла, інж. Дем'яненка, П. Трепета та інших знаних українських громадян.

Після вибору окремих комісій першим вітає з'їзд заступник Голови УРСОюзу п. А. Довгань. Подавши низку фактів з власних спостережень, він підкреслює особливу вагу демократичних ідей як у міжнародних, так і внутрішньо-українських відносинах.

Під загальні оплески на сцену виходить визначний ветеран Визвольних Змагань — генерал

М. Крат. "Для нас дорогі і близькі всі, хто бажає допомогти визволенню України", — каже він. Цю ідейну близькість одумівців з петлюрівцями зміцнює спільність походження "з-над берегів Дніпра", як головного і рішачого масиву України". Генерал закликає стояти на сторожі ідеалів Української Народньої Республіки, бо "ніяка інша концепція не має такого підложжя, як УНР". "Ми хочемо бачити вас спадкоємцями, які доведуть до Києва ідеї Петлюри!", закінчує пан генерал свій привіт.

З привітом від ОДУМ-у Канади виступив Голова Головної Управи п. *М. Гринь*. Пан *Євген Федоренко* прочитав письмові привіти від п. прем. *С. Витвицького*, *І. Багряного*, *М. Лівчицького*, арх. *Мстислава*, арх. *Володимира* та цілого ряду українських організацій США, Канади, Німеччини, Англії, Бельгії та інших країн. З першою програмовою доповіддю виступив п. проф. *І. Розгін*. Тема: "Виховання молоді в сучасних вищих школах на Україні".

Почавши із періоду короткотривалої державності України, професор ствердив величезний вплив відродження української нації на формування та зміст системи освіти. Не зважаючи на її коротку тривалість, українська державність відіграла в цій ділянці велику роль.

Завдання освіти — дати суму знань та розвинути якості, якими обдарована людина — у советських умовах знівечене системою, яка, дозволяючи на певну частину знань, намагається виховати рабів містичної всенациональної "батьківщини" з Москвою, як столицею, у проводі. Не зважаючи на густу мережу високих шкіл на Україні, доступ до них штучно утруднюється рядом урядових перешкод, які вдається оминати лише дітям упривілейованої верстви. Молодь, що закінчила повну середню освіту, змушена йти на фабрики та в сільське господарство, після чого лише невеликий відсоток спроможний продовжувати науку.

Професор подав цікаву інформацію про швидкий зріст нового типу навчальних закладів, т. зв. інтернатів, доступ до яких має лише вибрана молодь. Тут виховується зміна сучасної комуністичної бюрократії. Доповідач ствердив наявність висококваліфікованих сил у всіх галузях життя України. Не зважаючи на всі зусилля комуністичної влади здобути прихильність молоді, це їй не вдається. Проф. *І. Розгін* підтвердив свої висновки фактами з особистих спостережень під час останньої війни.

З черги промовляє ред. *М. Степаненко*. Тема: "Сучасна українська визвольна політика".

Окресливши політику, як "мистецтво будівництва держави" та керівництво нею, прелегент говорить про зумовлену обставинами спрощеність еміграційної політики, та, подекуди, її звиродніння. "За нинішніх обставин український народ фактично позбавлений можливості брати участь в державних справах, тобто у визначенні завдань, змісту й форм діяльності державних установ. Не має він ніякого впливу на взаємини з іншими державами й націями та у визначенні взаємин між суспільними групами всередині країни".

Прелегент зупиняється на окремих атрибутах української визвольної політики, як всесторонньому змазі за долю народу.

...Ця вічна, нездоланна Україна поза всякими "ізмами", що не тоне в хвилях океану чужонаціональних займанщин і не згорає у вогні пекельних воєн, голодів, масових чисток та братовбивств; ця вічна Україна в наші часи щоразу переконливіше входить у свідомість нових тисяч борців за її національне й соціальне визволення і стає тим магнетним бігуном, що притягає наші уми й серця...".

Розгортаючи картину сучасної політики Москви з її дещо модифікованою тактикою щодо України, прелегент зазначає, що "це мусить визначати напрям української визвольної політики". Не зважаючи на постійний, застосовуваний Москвою фізичний терор і насилля, живою залишається в народі ідея політичної і культурної незалежності. Прелегент цитує багато вирізків із советської преси, які яскраво ілюструють відважні зусилля підсоветських українців очистити своє національне "я" від намулу насильної русифікації.

Ефективна діяльність української еміграції спонукає Кремль шукати протидії шляхом "реабілітації" розстріляних представників української культури, виданням "Історії УРСР", "Енциклопедії", "Історії Української Літератури" та святкуванням 300-ліття "воз'єднання".

Ці моменти доповідач називає "пунктами зіткнення фронтів".

Закликаючи молодь вчитись, вивчати всі процеси й події в Україні — творити з нею духову єдність та брати активну участь в українському громадсько-політичному житті, ред. *М. Степаненко* закінчує свою доповідь словами *В. Сосяри*:

Любіть Україну, як сонце любіть,
як вітер, і трави, і води...
В годину щасливу і в радості мить,
любіть у годину негоди.

Любіть у труді, у коханні, в бою,
як пісню, що лине зорею...
Всім серцем любіть Україну свою, —
і вічні ми будемо з нею.

Співповідь одумівця, студента хемії, *Василя Колосюка* на тему "Значення одумівського руху в українському суспільстві" у великій мірі виповнила собою прогалину в одумівській ідеологічній лектурі.

Після глибокої аналізи українського минулого, спираючись на дослідів визначних українських мислителів, прелегент доводить, що українська демократія — це не мода, не доктринерство, ані наслідування чужих ідеологій.

"Ідеї демократизму глибоко закорінені в світогляді української нації" — є моттом доповіді *В. Колосюка*, яка вимагає і заслуговує докладнішого розгляду.

Поскілки вона буде опублікована в черговому числі журналу, читач матиме виїнятову нагоду познайомитися з нею в цілості.

Увечері в цьому ж приміщенні відбувся бал, початий спільною вечерею одумівців із широким громадянством. Під час вечері з короткими привітаннями виступали пастор В. Боровський, ред. М. Степаненко, д-р В. Лусий, ред. М. Бажанський та інші. Керівник цієї частини, одумівець Віктор Кулій прочитав надіслані на адресу з'їзду численні привітання й телеграми.

Окремою прикрасою вечора був виступ катедрального жіночого хору під мистецьким керівництвом П. Китастого, який виконав в'язанку українських народніх пісень.

На сцені розташовується оркестра, розпочинаючи останній пункт програми — бал. Не зважаючи на вийняткову гарячу погоду, бал пройшов назагал успішно.

Розігрівшись, танцюючи виходять на подвір'я прохолодитись. Підходжу до одного з одумівців — згаданого мною Віктора Кулія. Знайомлюсь. Віктор — член Головної Управи ОДУМ-у, де виконує обов'язки культурно-освітнього референта. Родом з Волині. Працює в бактеріологічній лабораторії та продовжує природознавчі студії. На з'їзд прилетів літаком. З одумівської тематики переходимо на "льокальну". Детройт — "страшно розкинений". Детройтці — гостинні.

— Гуляли б далі, коли ж люди ніч розберуть — жартує одумівка з Філядельфії.

В неділю бачимо окремих делегатів під час Служби Божої в катедрі св. Покрови.

Пополудні — продовження з'їзду. Звітують мандатна, верифікаційна комісії, представники окремих одумівських філій: Чикаго — Білоус, Пассейк — Величко, Банд-Брук — Григоренко, Детройт — панна Г. Колосюк, Клівленд — Пономаренко, Філядельфія — панна В. Русанівська, Нью-Йорк — Д. Наливайко, Форт-Вейн — О. Коновал.

Проведена праця та успіхи в одних — більші, в інших — менші, залежно від активу, якості і кількості членства. Не обходиться й без комісних ситуацій: делегат Клівленду інформує, що вся управа філії вибула до війська.

Наступним звітує Голова Головної Управи ОДУМ-у США — Леонід Чудовський. Говорячи про здобутки та труднощі пройденого року, він наводить приклади в'ялості та слабого почуття відповідальності в окремих філіях. Найбільшим успіхом він вважає організацію та засяг праці юного ОДУМ-у.

Олекса Коновал — перший заступник голови Головної Управи, звітуючи за західні філії, стверджує, що більшість одумівців цих філій, зокрема члени управи, є студентами високих шкіл. Наука й праця на прожиток лишає мало часу для організаційної праці.

П. Лимаренко — референт юнацтва, дає звіт про швидкий зріст членства юного ОДУМ-у. Микола Дзябенко — організаційний референт Головної Управи, не щадить слів критики на адресу одумівців, які належно не виконують взятих на себе обов'язків. Щоб одержати відповідь з однієї філії, він писав туди 9 листів!

Культурно-освітній референт В. Кулій зауважує, що більшість проблем, які постають перед одумівцями, є проблемами всіх молодечих організацій.

Байдужість та асиміляція дошкульно відчувається кожним середовищем. Відповіддю на це є — праця.

"Я також вчуся і працюю, але знаходжу час майже щотижня відвідати якусь філію."

За стан фінансів звітує Володимир Козачинський. Грошей небагато, але й боргів немає.

Слідами М. Дзябенка, Голова Контрольної Комісії, як грізний прокурор, шукаючи лише "провин", обвинувачує ряд винних за окремі недоведення і недоліки.

— "Хто береться за обов'язки — мусить їх виконувати!" — остерога майбутнім керівникам органам.

У дискусії навколо звітів крім одумівців взяли участь проф. І. Розгін та редактор "Молодої України" — Б. Олександрів.

Вибором керівних органів на нову каденцію, схваленням постанов та резолюцій закінчився 8-ий з'їзд ОДУМ-у США.

Прощаючись із друзями, далекими й близькими, з приємністю тисну правиці цих молодих ентузіастів.

Підходжу до визначного українського педагога й науковця, батька двох синів — проф. І. Розгона.

— Яке Ваше враження, пане професоре?

— Дуже гарне! Я захоплений цією молоддю — відповідає професор.

Пост скриптум.

Зайво доводити важливість проблеми молоді, як проблеми зміни, проблеми майбутніх громадян кожного суспільства.

Цю проблему підносить до квадрата специфіка української справи та завдання українства на еміграції.

На тлі цієї особливості національної ситуації, особливості обов'язків і особливості історичного виклику, не можна не вітати ріст, діяльність і творчі зусилля української молоді всіх молодечих організацій. Не дивлячись на їх окремі відмінності, всі вони, передусім, прищиплюють елементи української духовості й українського світосприймання, формують вартісних членів суспільства.

Сам факт 8-го з черги з'їзду ОДУМ-у говорить в його користь, як організації діючої, організації з реальним членством, реальною працею.

Ніяка інша молодеча організація крім суто студентських не може похвалитися таким високим відсотком студентів вищих шкіл, як ОДУМ, і це чи не найважливіший здобуток з перспектив нашого часу.

Обсерватор

ЧИТАЙТЕ — ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ — ПОШИРЮЙТЕ
"МОЛОДУ УКРАЇНУ"

РЕЗОЛЮЦІЇ

VIII З'їзду ОДУМ-у США

1. VIII З'їзд ОДУМ-у в США щиро вітає Уряд США на чолі з Президентом Д. Айзенгавером і бажає сил та витривалості в боротьбі з московсько-комуністичним імперіалізмом.

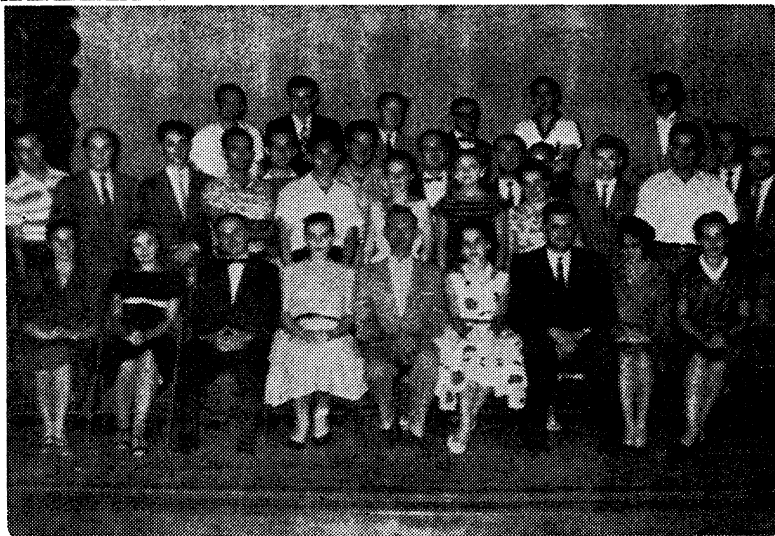
2. Сердечно вітає поневолений український народ, зокрема молодь, яка не зважаючи на терор і примусове марксистсько-комуністичне виховання — зберігає віковичний дух невмирущості українського народу і своєю повсякденною боротьбою стверджує незаперечне прагнення до волі і незалежного національного розвитку й державності.

3. Сердечно вітає Президента Української Народної Республіки в екзилі д-ра Степана Витвицького, Голову і членів Президії УНРади, Голову і членів Виконавчого Органу УНРади, і відзначаючи 10-річчя створення екзильного Уряду, щиро бажає йому успіхів у боротьбі за визволення поневоленої Батьківщини, та здійснення ідеї консолідації поміж політичними середовищами української еміграції.

4. З'їзд протестує проти очорнювання пам'яті Симона Петлюри як носія прагнень і бажань українського народу, як особи, якої ім'я є найсвітлішим у нашій новітній історії.

5. Сердечно вітає Ієрархів і Духівництво Українських Церков.

6. Сердечно вітає українське організоване громадянство, розкинене по континентах вільного світу, всі громадські, політичні й наукові організації, які прагнуть до свободи й справедливості.

Група делегатів 8-го З'їзду ОДУМ-у США.

Фото П. Лимаренка.

7. Сердечно вітає всі українські молодечі організації, які стоять за принципи християнської моралі і борються за здійснення наших національно-державних ідеалів.

8. З'їзд ухвалив підтримати морально й матеріально заклик Комітету збірки фондів для Катедри Українознавства при одному з більших університетів у США.

9. VIII З'їзд ОДУМ-у в США стверджує ідейний зріст членства, але рівночасно констатує недоліки й занедбання в ділянці організаційної праці.

10. Закликає членство і керівні органи до

а) наполегливішого здійснення своїх завдань та доцільнішого планування праці.

б) до скріплення організаційного апарату й відповідальності.

в) до розбудови клітин Юного ОДУМ-у при співпраці й допомозі старшого громадянства.

г) до ширшої ініціативи й допомоги в розбудові ОДУМ-у у таких країнах, як Англія, Австралія, Німеччина і т. д.

КОМУНІКАТ

VIII З'їзду ОДУМ-у США

Восьмий З'їзд Об'єднання Демократичної Української Молоді в США в діловій частині З'їзду після обговорення важливих політичних та організаційних питань прийняв резолюції і вибрав Керівні Органи ОДУМ-у на 1958-1959 рік у складі:

Головна Управа: ЛЕОНІД ЧУДОВСЬКИЙ — голова, ОЛЕКСІЙ КОНОВАЛ — перший заступник, ПАВЛО ЛИМАРЕНКО — другий заступник і референт юнацтва, НІНА НАЛИВАЙКО — секретар, РІТА НИКИШ — культурно-освітній референт, МИКОЛА ПАНЧЕНКО — фінансовий референт, МИКОЛА ДЗЯБЕНКО — організаційний референт, ВІКТОР КУЛІЙ — референт преси, МИХАЙЛО ГУРАЛЬ — референт зовнішніх зв'язків. Кандидати в члени Управи: ОКСАНА ШПИРУК та ВАЛЕНТИНА ЛІМОНЧЕНКО.

Контрольна Комісія: ЮРІЙ КРИВОЛАП, ВІРА РУСАНІВСЬКА та ВОЛОДИМИР ГРИГОРЕНКО.

Товариський Суд: Григорій Лень, Галина Колосюк та Віктор Лисянський.

ЗУСТРІЧ УКРАЇНЦІВ США І КАНАДИ

на площі відпочинкової оселі "Київ"

Зустріч українців США й Канади, присвячена 40-ій річниці проголошення незалежності Української Народної Республіки, пройшла з успіхом. З промовців виступали: голова У.Р. Союзу А. Батюк, ген. М. Садовський, редактор М. Степаненко, письменник А. Галан, голова СУЖЕРО А. Сосна, й голова Гол. Управи ОДУМ-у М. Гринь.

У своїх промовах, згадуючи фрагменти з історії української держави з княжих часів та проводячи історичні паралелі до нових часів з їх нерівною боротьбою українського народу за свою незалежність, доповідачі вказували на потребу об'єднання української еміграції навколо єдиного українського державного і політичного центру — Української Національної Ради — про-

довжувача ідей Української Народної Республіки, в честь сорокової річниці якої влаштовано ці святкування.

Для учасників зустрічі, в суботу, 3-го серпня, в одній з кращих залей Торонто, над озером Онтаріо, влаштовано товариський вечір з танцями. Простору залю Палас Пір переважаючою більшістю виповнила одумівська молодь, що з'їхалася з віддалених міст Канади і США. З привітальною промовою виступив Голова Гол. Управи М. Гринь. Товариський вечір відкрито одумівським маршем у виконанні квартету одумівців з Монреалу.

Офіційна частина Зустрічі, в присутності коло 3-ох тисяч учасників, відбувалася на відпочинковій оселі "Київ", в 26 милях від Торонто. Архирейське Польове Богослуження при співучасті митрата П. Самця, о. Запаринюка з Ошави, о. Костюка з Бритійської Колумбії, і о. Новицького з Форт Віліяму відправив Владика Михайл.

У мистецькій частині з широкою програмою виступив квінтет капелі бандуристів ім. Т. Шевченка. З новим сольовим репертуаром, як також і в квінтеті капелі, виступав соліст-баритон М. Мінський. Кожна точка квінкету капелі з ентузіазмом сприймалася слухачами.

Артист Р. Василенко декламував баладу про Івана Підкову, баритон Л. Скірко з Гамільтону збирав оплески за виконані пісні: "Казав мені батько" й "Ой чого ж ти, дубе".

Не залишилися позаду й одумівські аматори мистецтва. Тріо з Монреалу у складі О. Говалешка і сестер Л. та Є. Момот учасники зустрічі кількаразово викликали на повторні виступи. Танцювальні групи з Ст. Кетеринс і Юного ОДУМ-у з Ошави стягнули учасників з-під ті-

нистх дерев оселі до залитої сонцем плятформи, де відбувалася програма.

Мистецькою частиною зустрічі керували артист Р. Василенко та ред. Б. Олександрів, політичною — інж. М. Приходько.

В спортивних змаганнях одумівська волейбольна дружина з Боффало, розбивши торонтонську, лондонську і ст. кетеринську, перебрала чашу за першість, яку до цього часу тримала філія ОДУМ-у в Ст. Кетеринс й перенесла її з Канади до США.

В загальному, зустріч українців США й Канади залишила по собі добрі враження й спогади. Погожий день, підготованість та дружня співпраця одумівців з сужерівцями сприяли успіхам. У спільній роботі одумівці змінювалися сужерівцями, сужерівці одумівцями. Кіоски й буфети були повністю в руках організаторів. Непередбачень майже не було. Однак не обійшлося й без маленьких курйозів. Коли в неділю ввечері на площі заграла популярна оркестра М. Данилюка й одумівська молодь заповнила плятформу — у двох місцях плятформа провалилася. Проте винахідливість танцюючих врятувала ситуацію. Над дірками поставлено стільці, на яких увесь час, по змінах, сиділи добровольці, що викликало веселі репліки в танцюючих.

В присмерках запалено ватру. Біля ватри наперебій показували свої осяги хори філій ОДУМ-у. Над ватрою час-до-часу зривалися феєрверки, якими заздалегідь запаслися учасники зустрічі — одумівці. Спів, сміх і жарти при ватрі створювали веселу атмосферу. Біля 1-ої год. ночі запізнені учасники залишали дотліваючу ватру.

В. В.

Павло СТЕП

П Е Р Е Д О С І Н Н Е

Позолотою вересень бризка,
розсіває квапливо багрець...
Отже, осінь блукає десь близько,
дням погожим надходить кінець.

От-от птаство співає перестане,
квіти голови схилять в журбі,
можновладні дощі і тумани
остаточну здобудуть собі

перемогу над сонцем ласкавим
і співатимуть гімни свої,
потолочать зелені отави
і оголять сади і гаї...

І розіллють за втраченим тугу,
і навіть кошмарні пісні, —
та минем ми захланну цю смугу
по дорозі у Царство Весни!

Одумівська волейбольна дружина з Боффало перебирає чашу за першість.

Мих. СИТНИК

3 нових поезій

КИПЛЯТЬ ПІВОНІЇ

Важучий день — суха колода —
Згора на життєвім сліду.
На кльомбах, як на сковородах,
Киплять півонії в саду.

І тоскно тліє на пелюстках
Іржаво-чорний ніжний джміль,
А біла хмарка, ніби хустка,
Яку наскрізь прогризла міль.

Хоч день п'яніє й важко дише —
Снуються променів нитки,
Якими сонце хоче вишити
Ту хмарку-хустку залюбки.

Немає жайворонка в небі
І занімів співучий став,
І вітру невидимий гребінь
Не чеше чуба в'ялих трав.

Однак я радуюся дням,
Що загляда в моє вікно.
Киплять півонії рожеві,
Мов чаші, сповнені вином.

Детройт, червень 1958 р.

МІЙ СВІТ

З вікна найнятої кімнати
Дивлюсь на свій маленький світ:
Брудні кошлаті цуценята
В дворі і вилинялий кіт.

Здається — болісно так дишуть
Підстрижені кущі й трава,
А білий смуток цвіту вишень
Легенький вітерець зрива.

Під гаражем якісь деталі
Від авта, жовті від іржі,
Чиїсь поношені сандалі
І рурки, мов гнучкі вужі.

Відро з сміттям попід дверима,
Забута лялька — інвалід,
Що теж відкритими очима
Зі мною дивиться на світ.

І цей для зору й серця смуток
Доповнює у час нудний —
Гніздо, як шапочка забута
На гілці сонної сосни.

Не приліта до нього птиця,
Немає пташенят у нім...
Я ляжу спати, буде снитися
Мій опустілий рідний дім.

Чикаго, травень 1958 р.

ГРАД

В. М.

Хмара розпростерла крила —
І синівся град —
Небо землю посолонило,
Ніби хліба шмат.

І запахло бузиною,
Вітерець подув.
Без домовлень я з тобою
Стрінувся в саду.

Клала град ти на долоні —
Розтавав уміть.
Змерзли пальчики червоні,
Як же розігріть?

Я на них з любов'ю хукав
І поцілував,
Вирвала від мене руку,
Натягла рукав.

Під ногами мокро зілля —
Вже розтанув град.
Говорили про весілля
Якось не в улад.

Вечоріло, а у мене
Світло у душі.
Я читав тобі натхненно
Не свої вірші.
Місяць загойдався, як лебідь,
Пійманий у сільце.
І розхмарилося небо,
Як твоє лице.

Віндзор, 1958 р.

Анатоль ГАЛАН

БІЛА ВОРОНА

Шкільна аудиторія, як завжди, гамірлива і молоді голоси в ній, наче дзвінке скло. Іноді скло тріскається під впливом раптової суперечки, і тоді в той бік летять сірі, чорні й голубі вогники очей. Зрештою кожен має своє заняття. Або розмовляє з сусідом, або вивчає в дзеркалі власні риси, дуже рідко хтось, розгорнувши підручник, ловить там мудрість, що її не було часу спіймати вчора. Для більшості десять вільних хвилин перед навчанням чи не найцікавіші за цілий день. Наука завертає думку на шлях абстракцій, обтяжує мозок, лишає там такий слід, наче хтось самочинно поналіплював етикетки тяжких до сприйняття переконань.

Сьогодні першу лекцію має "чудило". Він так само ще належить до молоді, має не більше 27 літ, але до смішного сором'язний і, крім того, впевнений, що нема нічого важливішого в житті, як знання всесвітньої літератури. "Чудило" не люблять, бо він рідко посміхається, не розповідає анекдотів і безжально ставить низькі оцінки. Терпіння в цієї людини надзвичайне. Вона якось не реагує на постійний шум, зносить одверте глузування з неї, не вимагає уваги.

А оскільки не вимагає, можна робити, що завгодно. І роблять. Ось на передній лавці двоє хлопчаків розглядають альбом світових красунь. Якось дівчина малює профіль подруги. Далі чотири лобурі, зіставивши разом шкільні лавки, грають в доміно. Голос "чудила" майже губиться в загальному шумі, голос набирає безпомічного тону й нарешті затихає завсім. Тоді хтось, шукаючи молодечої слави, кидає мокру кульку паперу в сумне обличчя на катедрі. Папір пристає до щоки й це викликає несамолюбний регіт аудиторії. Ох, і добре ж утратив!

— Друзі, чому ви такі не виховані?

Це питає не той покривджений. З лавки підвелася бліда дівчина в рожевому жакетику й суворо дивиться на усміхнені обличчя. Тоді зло падає на неї. Із звужених очей аудиторії вириваються іскри, найбільш темпераментні вигукують:

— Підлабузниця! Біла ворона!

— І все ж таки, — спокійно каже дівчина, — я питаю: хто це зробив?

Аудиторія зойкнула від обурення.

— Зачекай, ми з тобою поговоримо після занять...

— Так, поговоримо. А поки що я вам, професоре, обіцяю, що ніколи це свинство не повториться. І прошу вибачити за того ідіота!

Ніхто в класі не любив "білої ворони", хоч вона була вродлива й товариська. Якийсь інший дух загіздився в тій дівчині й вирізняв її з-поміж усіх. Ось, наприклад, вона не мала "бойфренда", не хотіла його мати, ігнорувала хлопчачі залицяння. Що ж це є? Оскільки тобі вже сповнилося шіснадцять років — пора, життям треба користатися замолоду. Хлопці дивились на неї з-під лоба, як горобці з-під стріх, а вона посміхалась і питала:

— Чи дуже я колюча? Спробуйте...

Чорт би її забрав! Коли б це хлопець такої їжачої вдачі, натовкли б десь у темному кутку, наставили б "ліхтарів" під очима й швидко б привирнули до послуху більшості. А з дівчиною так не поведешся. Ось і той випадок з "чудилом". Полютували, покричали на неї, а зрештою відчепились, і нікому не прийшло в голову повторити ще раз цікавий експеримент з мокрою куклою...

2

В усіх випадках радості й розчарувань людина звертається до природи, і мудра рослинна стихія розуміє людину, співчуває, радикально заспокоює.

— Інес, добра Інес, я питаю вас не як свою ученицю, а як сестру... Чому мене так ненавидять? Таж я хочу, щоб моє навчання залишило гарні сліди, щоб, вирости, ви всі були розвинуті, легко орієнтувалися в минулих і сучасних подіях.

Ця розмова відбувалася в міському парку, при випадковій зустрічі. До вечора ще було легко і сонячне проміння підкрадалось до людей з різних боків, зазірало їм у вічі, наче навмисне освітлювало якісь недоречності в їхньому вбранні. Інес зауважила маленьку дірочку на піджаку вчителя й подумала, що він ніколи її не помітить сам. Хіба вже розірветься по справжньому.

— Так, — відповіла Інес, — я вам безумовно вірю, але, дорогий учителю, вибачте, не можна бути в цей час таким, як ви...

— Яким?

— Безпомічним. Теперішня молодь надто егоїстична й жорстока, отже, треба в неї цього трохи запозичити...

— Я не розумію вас, Інес...

— Зараз зрозумієте. Скажімо, чому ви, тиждень тому, діставши плювок в обличчя, не підійшли до хулігана й не вдарили його? Адже ви бачили, хто кинув...

— Мені? Ударити?

— Ударити. По щоці. З усієї сили. Ну, можливо, дістали б догану від директора, мали б розмову в поліції, але зрештою вам би нічого не зробили, бо ви були прилюдно ображений.

— Ні, Інес, це не для мене, так не можна...

— Не можна? Зате ви побачили б, яка тихень-

ка стала б другого дня наша аудиторія. Хулігани визнають лише брутальну силу, а не добрі слова.

Учитель здивовано спостерігав свою ученицю. Її бліді щоки порожевіли, гарне личко набрало волевих рис, і попелястий кучерик на лобі, здавалося, закрутивсь визивно.

— Ну, гаразд, Інес, давайте змінимо тему. Що ви думаєте робити після школи?

— Вчитися далі.

— І?

— Вчити інших.

— Невже вам подобається цей невдячний фах?

— Подобається. Колись прийдете на мою лекцію й подивитесь, чи при мені гратимуть у доміно...

Дерева в парку з зелених обертались в темні. Стало більше молодих пар. У повітрі невидимим дощем, все зростаючи, шарудів автомобільний рух. Тоді вчитель пригасив свої очі й підвівся з лавки.

— Дякую, Інес. Ви завдали мені багато нових думок...

3

І був знову шкільний день. Нічого не мінялося. Цей набридлий обов'язок сидіти на лавці й слухати дратував молодь. Отже, потрібна самодіяльність, розвага. Сьогодні на лекції літератури вирішили пограти в карти, бо "чудило", як завжди, нічого не каже. Картьярська група навіть не привіталася з ним, коли увійшов до класу. Нащо вітатись? Карти підлітали догори, стриманий сміх супроводив удалі ходи. Але що це? Висока постать у сірому, трохи прим'ятому, вбранні швидко нахилилась над лавкою, згребла карти й викинула за вікно. Учні закам'яніли, найбільш нервовий злісно запитав:

— Як ви смієте?

Але в чорних, боязких раніше, очах учителя було стільки люті, стільки рішучості, що пришикла вся класа.

— Отже, молоді друзі, — сказав "чудило", — на цьому — кінець. Абсолютна тиша, абсолютна увага. Спробуйте біситись — побачите, що буде. Тих, хто не знатимуть завдання, прошу на лекцію не приходити. Ясно?

Не все було ясно. Та коли слідом за картами полетів у вікно альбом світових красунь і навіть невинний малюнок з профілем учениці, молодь насторожилась. Он як! І хто б міг сподіватись?

Чомусь цього разу непорівняно цікавішою здалась лекція. Може тому, що в лагідному раніше голосі брєніли сталеві нотки й очі не ховались у сторінках шкільного журналу, а чорними прожекторами обмацували кожне обличчя, наказували йому бути уважним. І серед усіх стиснутих губ, тільки одні рожеві й ніжні губи злегка посміхались, бо вони знали таємницю переродження. Він не ударить, ні, але й його ніхто не образить тепер, не сміє образити, не знайде в собі рішучості жартувати з гострими

лезами очей, бо вмер поплентач і прийшов провідник.

4

Кінчався навчальний рік, але не відчувалося, в зв'язку з цим, тривоги, як було раніше, в старших поколінь. Бо старші покоління мусіли ступати на кам'янистий ґрунт, іти по ньому, обдираючи ноги, і не дай Боже, підчас такої мандрівки, мати порожню голову. Тодішнє життя не терпіло порожніх, або напівпорожніх голів. Інакше підставляй спину під тягар і неси його, доки не впадеш від власного безсилля.

Молодь готувалась до іспитів "холодком". Дещо вона знає, дещо не знає, ну й що ж? Хліб на столі є в кожного. Працю, якщо захочеш, знайдеш швидко. Тяжкої праці при теперішньому технічному прогресі майже не існує. І зовсім зайве — не спати ночами, тремтячими руками перегортати сторінки книжок, поновлюючи в пам'яті призабуте. Тільки невеличкий відсоток тимчасово відкинув усі розваги й сидить по хатах. Це — білі ворони, над якими сміються, вважають за ненормальних...

Інес помітно схудла. Вона піде до університету, їй не можна ставитись до справи "холодком". Так, проти течії! Треба завжди плисти проти течії, не розчинятися в масі, бо ніколи ще маса не була людським провідником.

Дівчина не думає тепер про особисте, хоч воно є в неї, старанно заховане від чужої допитливості, огорожене квітчастими мріями.

Завтра вже не буде учениці Інес. Двері її аудиторії відчиняться для інших хлопців і дівчат, які по своєму дивитимуться на життя, ітимуть власними, обраними для себе стежками. Школи і шкода їй не шкода. Деякий час буде жаль, за законом звички, але зрештою звідти взято все, що можна було взяти.

Під голубими очима наче голубіє книжковий папір. Це — від втоми. Але втома не хвороба, вона минає після сну, минає безслідно, і натомість приходить бурлива енергія молодости. Молодість повинна завжди чогось бажати, прагнути до вершин, боротися з тисячами дійсних і уявних перешкод, інакше вона нічого не варта.

5

— Інес, моя дорога Інес! Я старший від тебе на десять років, але мені зовсім не соромно признатися, що ти мене навчила жити. Правда, таких, яким я був колись, ніхто не любить. Але мене інакше виховали. Вчили служити людям, а не командувати ними. Вчили віддавати себе всього тій справі, яку обрав. Ти все ж таки, закінчивши школу, вирішила піти... моєю дорогою?

— Ні, Джане. Ця дорога тяжка. Я лише хотіла підтримати твою занадто м'яку душу, роздразнити тебе... Чи ти когось любиш?

— Нікого!

— А я любила... тебе... давно. І мені було боляче, що ти ніколи про те не довідаєшся, бо... я не лише любила, а й зневажала як усі...

— Тільки не кидала кульок в обличчя.

— Тільки не кидала кульок...

Човен тихо коливався на озерній воді, а місяць ліг на спину й так само коливався в повітряних хвилях. Довкола рухались інші човни, нагадуючи велетенських риб, і звідти лунав безжурний спів молодости.

— Джане, ти знаєш, як тебе називали в школі?

— Знаю й чув не раз. Чудило...

— А мене називали білою вороною. Гарне поєднання, правда?

Вони весело розсміялись і притислись одне до одного. Перед ним лежав твердий шлях, який не терпить слабости, боязні й зневіри.

Б. ОЛЕКСАНДРІВ

О с і н н е

Ми зустрілися в місті чужому тоді,
Коли небо мережила просинь,
Коли холодом зірним у тихій воді
За яругами хлюпала осінь.

То була золотінь, червіньково-ясна,
Синя далеч, переткана млою.
Але в тузі німій золота чужина
Не здавалась мені золотою...

І коли нарікав я на долю круту,
Що мене на розпутті забула —
Ти нераз, як зоря, крізь мою самоту
Переходила ніжна і чула.

І хоча ти зросла на чужих берегах,
І просторах суворого світу —
В тебе стільки довіри у ясних очах,
Зрозуміння, тепла і привіту!

В тебе стільки в очах непромовлених слів,
Що в зіницях, яріючих жаром,
Я б навіки мою самоту спопелив,
Запаливши жертвовним пожегом.

І п'янка недовома порушених тем —
Мов засвічені в серці віконця,
Мов задумані клени, налиті вогнем,
Золоті і ясніші від сонця!

ХІ-та Конвенція Української Православної Ліги

18, 19 і 20 -го липня ц. р. в Дженсон Ситі, Н. Й., у приміщенні великого Меморіального Центру при українській православної церкві св. Івана Хрестителя відбулася ХІ-та Конвенція Української Православної Ліги.

Українська Православна Ліга об'єднує активну американсько-українську молодь, народжену вже у США (православного віровизнання). Лігу формально створено в місяці грудні 1947 р. в Нью-Йорку, де обрано Організаційний Комітет, який мав за завдання підготувати і провести І-шу Конвенцію. Вона відбулася в червні 1948 року в Нью Йорку, Першим президентом Управи Ліги було обрано *О. Палазея*, голову Організаційного Комітету.

Цьогорічна ХІ-та Конвенція УПЛіги вважається однією з найчисленніших і найкраще zorganizованих. В Конвенції брали участь ВПрео-священні Владики, Митрополит Іоан і Архiepіскоп Мстислав та понад 250 делегатів, священиків і гостей. Наради Ліги провадив дотеперішній її голова п. *Богдан Грицишин* з Філадельфії. Ліга отримала численні письмові привітання, між ними був привіт з Білого Дому, підписаний секретарем Президента. Ділові наради провадилися в різних комісіях. Ліга ухвалила низку привітань та резолюцій. Важливішими резолюціями є: старатися організувати лігу молодших - юнаків; всі члени повинні вивчати й плекати українську мову та українські традиції тощо. Окремою резолюцією вшановано автора тритомової праці: "Нарис Історії Української Православної Церкви" проф. *Івана Власовського* з нагоди 75-ліття його життя та 50-ліття науково-літературної праці. Уділено нагороду п. *П. Скорупському* як найкращому працівникові за 1958 рік на церковно-організаційному полі Ліги.

В суботу 19-го липня ввечері відбувся величавий бенкет, тостмайстром якого був місцевий адвокат *Іван Середницький*, член Ліги. Головними промовцями на бенкеті були д-р Степан Савчук і ВПрео-священніший Митрополит Іоан. Темою їхніх промов була безсмертність людської душі. До учасників Конвенції також промовляв Владика МСТИСЛАВ, звертаючи увагу учасників на теперішню ситуацію в світі та закликав всіх до практикування християнських і людських чеснот в щоденному житті. Президент Ліги п. *Б. Грицишин* коротко поінформував присутніх про пророблену працю на протязі звітного часу.

Усні привіти висловили на бенкеті представники таких організацій: УККА, УНС, УРС, "Народна Поміч" і ОДУМ. ОДУМ репрезентували на цій Конвенції друзі *Л. Чудовський* і *Є. Федоренко*.

Твої хлопці стрункі і рум'яні, як зорі, дівчата
і герої твої, що їх ім'я світами гримить...

В. Сосюра

(з вірша "Україно моя!")

Після бенкету розпочалася товариська забава.

Унеділю, 20 липня, ВПрео-священніші Владики Митрополит Іоан і Архiepіскоп Мстислав відправили величаву Службу Божу з участю хору парафії св. ап. Петра і Павла з Ютики. По обіді влаштовано мистецький концерт з участю парафіяльних хорів з Ютики та Дженсон Ситі і танцювальної групи з місцевої парафії. Виступали також співачка пані *Г. Травіс*, співак п. *І. Добрянський* і танцюрист *С. Сивулич*.

Між іншим другого дня нарад п. *Б. Грицишин*, президент УПЛ, разом з богословом *М. Клишем*, виступали в передачах місцевої телевізійної станції, на протязі 15 хвилин інформуючи глядачів про працю і діяльність Української Православної Ліги. Місцева преса писала також про Конвенцію і її учасників.

ХІ-та Конвенція Української Православної Ліги знову вибрала своїм президентом п. *Богдана Грицишина* і наступних членів Управи: *Марія Вайда* і *Павло Міден* — заступники президента. *Осип Лескі* — фінансовий секретар. *Д. Запаланюк* — коресп. секретар, *Е. Табачук* — рекордовий секретар, *І. Березняк* — скарбник.

Бажаємо Українській Православній Лізі великих успіхів у її праці.

Є. Ф-ко.

ЗЕМЛЕЮ УКРАЇНСЬКОЮ

Ю. МАРТ.

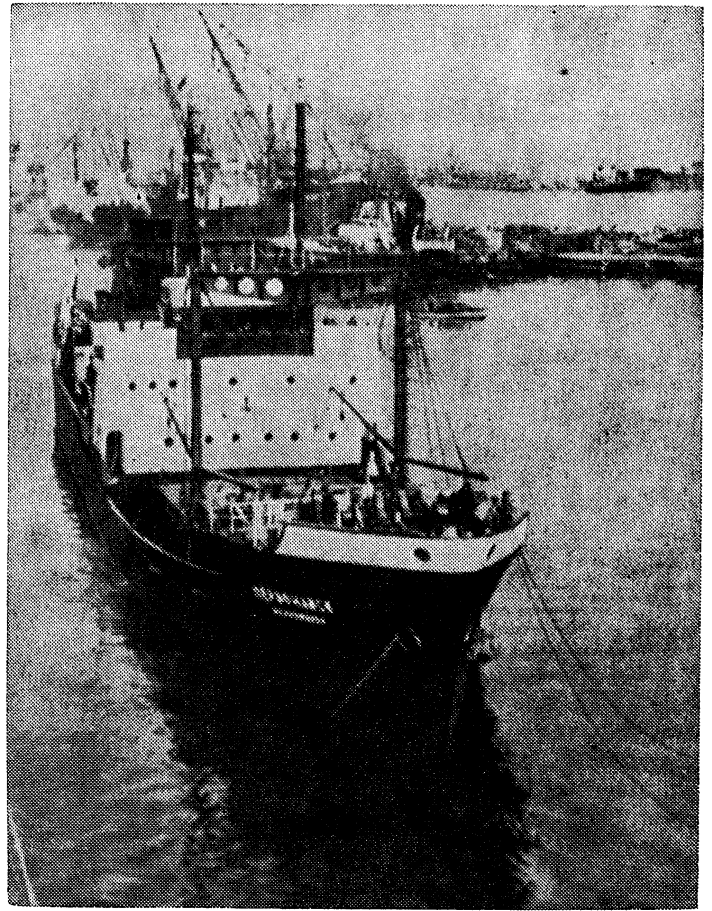
Одеса

Україна — морська держава, від устя Дунаю і аж по Кубань, уздовж третини кордонів, хлюпочуться сині хвилі Чорного, Азовського морів. З колись своєї історії український народ був тісно пов'язаний з морем. Вже з прадідних часів Чорне море було ворітьми княжої України у широкий світ комерції та культурних зв'язків.

Наступ дикого степу в 12—13 ст. відтяг Україну від моря, і це стало фатальним на довгі сторіччя. Дикий степ перетяв торговельні й культурні зв'язки України з високорозвиненими державами середньо-земномор'я, задушивши в культурній ізоляції молоду націю.

Але вже в 16 ст. Україна знову переможно крокує на південь, до берегів найкращого моря, де степ і сонце, субтропічні ліси та скелясті гори, зелені долини та півпустельні солончаки, все разом скупчено на вузькому просторі декількох сот квадратних кілометрів.

Чимало старовинних переказів зв'язано з українським морем, — подорож Аргонавтів в розшуках золотого руна, славнозвісні подорожування Одисея, який давав своє ім'я найбільшому з українських портів. Греки, генузійці, татари, турки, валахи, поляки та москалі — всі почергово пробивалися до берегів українського моря. Більшість з них — це вже лиш історія, з іншими

В одеському порту

Україна ще і досі в смертельному змагу, але не пройдуть і декади, як Україна витисне й останніх із загарбників — москалів, і твердою ногою стане на берегах свого моря.

Північне Причорномор'я — це українські степи на південь від 48° паралелі, окордонені Дністром і Дунаєм на заході та р. Молочною на сході. Адміністративно цей район охоплює 87 тисяч кв. км. терену з 4 мільйонами населення чотирьох нинішніх областей — Ізмайльської, Одеської, Миколаївської та Херсонської.

Рельєф Причорномор'я відрізняється рівнистю, зокрема у східній частині, де немає ні річних долин, ні навіть байраків. Лише численні неглибокі поди — блюдцеподібні пониження ґрунту — урізноманітнюють рівну, як скатертину, степову рівнину. Навесні у подах цих збирається вода, перетворюючи їх на тимчасові озера. Більшість з них, як Агайманський та Великий Чапельський, на терені Асканії Нової, творять чималі водозборища.

Одним з головніших районів північного Причорномор'я є Одещина.

На 33-ох тисячах кв. км. хвилястої рівнини типчаково-тирсового степу, що поступово спадає до моря, живе два мільйони трудового українського люду. Теплий степовий клімат з гарячим сухим літом, тихою осінню та м'якою безсніжною зимою, разом з багатством чорноземних ґрунтів творить головне джерело добробуту краю. Лише на самім узбережжі чорнозем усту-

По сіль до Одеси.

пає місце непридатним для пару солончакам та солонцям.

Серед виноградників, баштанів, золотого схвильованого моря пшениці, лежать просторі, витягнені вздовж річкових долин на довгі кілометри одеські степові села. Густота населення спадає з півночі на південь (з найвищою густотою до ста осіб на кв. кл. в усті Придністров'я та найнижчою — до десяти душ на кв. кл. — у південносхідньому розі області).

Степи бідні на воду, лише весняні дощі тимчасово заповнюють річні русла, які влітку знову світять сухим дном. Лише одна важливіша річка несе свої води крізь одеські степи, це нижній відтинок Дністра, що відділяє Одещину від Бужацьких степів Придунайщини, так званої Ізмаїльщини. Прибережжя натомість багате затоками та лиманами — довгими й вузькими солонководними озерами, відділеними від моря піщаними косами. Найбільший з них — це Дністровий, що врізається на сорок кілометрів углиб, шириною 12 кл. На одеському березі лежить Овідіополь, на протилежному ізмаїльському — Білгород Дністровий.

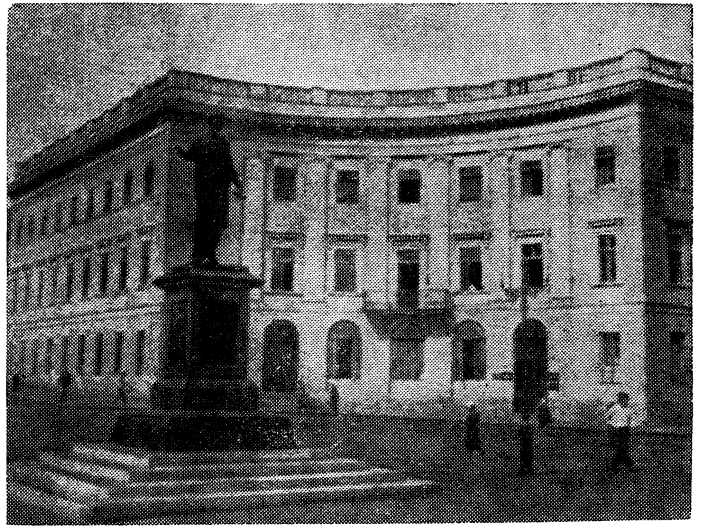
Увесь край переважно сільськогосподарський з інтенсивним пригородним ухилом біля Одеси, виноградарсько-баштанним уздовж дністрової долини та чисто зерновим у степовій частині. На типчаково-полинних солончаках випасаються череди славних українських тонкорунних овець. Важливою культурою вкорінюється теж бавовна.

Місцевої сировини, крім с/г продуктів та соли, промисловість не має і базується переважно на привозній сировині, тим самим скупчуючись коло порту в самій Одесі, де живе третина всього населення області.

Одеса — одне з найкращих міст України. Будучи порівняно молодим містом, воно не росло хаотично, як старовинні міста, а розбудовувалось за укладеним пляном з широкими прямими вулицями, зв'язаними вузлами просторих площ та майданів, прикрашених численними пам'ятниками, декоративними спорудами з мистецько оформленими будівлями.

У плануванні міста видну роль грали українські архітекти й інженери, як от Шостак та інші.

Від привокзального району до центральної

Одеса.

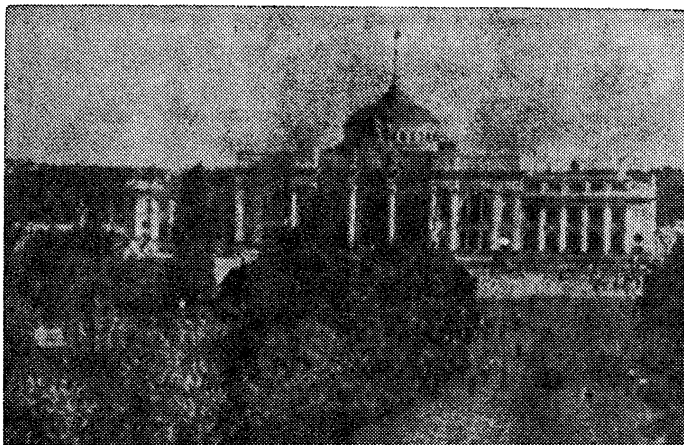
Площа Рішельє.

частини міста вулиці витягнулися паралельними магістралями. Їх пересікає одна з найкращих вулиць Одеси — Дерибасівська. Вулиці стопають у густій зелені акацій та кленів, які в деяких місцях сплітаються верхів'ями, tworячи суспільне зелене шатро. На високому плато біля самого моря простягнувся Причорноморський Бульвар, при підніжжі якого розкинувся одеський порт.

Саме тут, на Бульварі, скупчився цвіт архітектурних досягнень міста — Воронцовський палац, твір архітекта Бафо, нині Палац піонерів, чудовий зразок строго класичного стилю, архітектурний блок півциркулярних будинків-порталів, що замикають сто сорок метрів славнозвісних бульварних сходів, які ведуть з міста до порту. Побудова сходів забрала одинацять років праці. В центрі площі височить пам'ятник сокого п'єдесталу маркіз Рішельє, тримаючи твір українського скульптора І. Матроса. З високого п'єдесталу маркіз Рішельє, тримаючи сувій паперу в правиці, лівою рукою вказує на море, як на джерело багатства міста. Дотепні чумаки жартівливо твердили, що це маркіз попереджає, коли хтось має там судитись (сувоєм паперу він показував на судову палату), то краще вже втопитись в морі.

Одеса заслужено пишається такими перлинами класичної архітектури, як будинок Старої Біржі, кол. міська Дума, побудована в 1829—34 рр. архітектором Гварінгі. Нині там звили гніздо паразити обкому партії. спадкоємці московських князів Гагаріних, Замойських, від яких успадкували пишні палади, збудовані за піт і мозолі немилосердно експлуатованого українського люду. В стилі італійської готики збудовано Нову Біржу, прекрасну будівлю на масивному гранітовому цоколі.

Пальму першости в красі проте має будинок Одеського державного театру опери та балету, збудований за проєктом архітекта Гонсирівського, на місці старого театру опери, що згорів 1873 року.

Одеса.

Залізничний двірець.

Театр збудовано за зразком віденського Бург-театру в стилі ренесансу, і він вважається не лише найкращим театральним будинком України, але з певністю й цілої східної Європи. Фасад прикрашено численними алегоричними скульптурами та барельєфами; заля оздоблена у стилі помпідур, вирізняється вигідністю та розкішшю; стіни розписані високомистецькими пано з драм Шекспіра. Акустика неперевершена: шепіт зі сцени виразно чути в останніх рядах залу на 1500 місць.

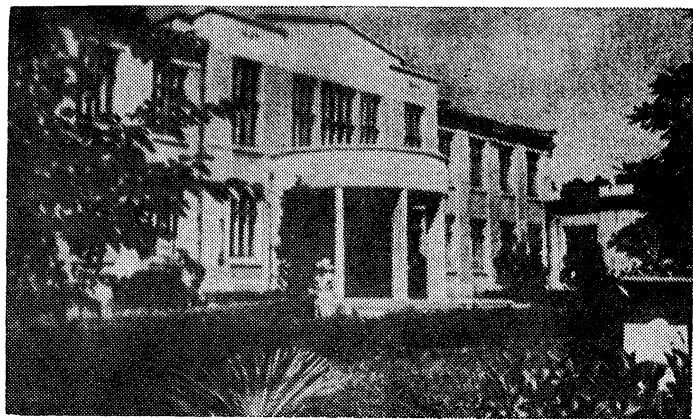
За сімдесят років праці театру на сцені виступали найкращі світові артистичні сили, правда, переважно на втіху обмежених представників поліційно-окупаційної влади Казначесвих, Шеголевих та інших. Самодурство цієї напівцивілізованої влади знаменито характеризує випадок з градоначальником Казначесвим. На сцені йшла опера Ернані за одноіменним твором революціонера демократа В. Гюго. Чудова гра, затрубив сигнал, по якому Ернані мав скінчити життя самогубством, з офіційної льожі ієрихонською трубою пролунав бас градоначальника: "Поліцмейстер, не допустить Ернані до самогубства. Ето противозаконно".

На сцені старого театру, під керівництвом автора, була поставлена комедія "Ревізор", бичуюча сатира на тупу й самодурну московську владу.

В 80-90 рр. велике значення в театральному житті міста мала праця корифея української сцени Садовського. Факт розквіту українського театру в Одесі треба завдячувати прихильному ставленню до українського театру генерал-губернатора Роопа. Коли сумнозвісний україножер київський генгубернатор Дрентель заборонив українській трупі наближатись до Києва на гарматний постріл, Одеса упродовж 12 років не давала українському театрові в'янути.

Трупа Садовського грала в Одесі майже кожний сезон, навіть без дотримання самодурної вигадки аракчєєщини, так званої рівноактності українських та російських постановок.

—Грайте один руський водевільчик для "по-

Лермонтовський курорт.

рядку" — і досить, — доброзичливо зауважував генгубернатор.

На всі безконечні доноси генерал-губернатор знову особисто інтервенював до "височайшого", висвітлюючи всю безпідставність наклепів на славну українську мистецьку групу.

З нових споруд найкращою слід вважати новий вокзальний будинок, побудований за проектом арх. Чуприни в 1952 р.

Та хіба перерахувати всі архітектурні досто-славності міста?

А будинок Технологічного Інституту, дім китобійної флотилії, публічна бібліотека, найкращий бібліотечний будинок в Україні, поштамт, дорожний технікум, музей народного мистецтва, кол. палац Нарішкіних, в галереях якого зібрані численні пам'ятки українського мистецтва, серед них праці одеситів Г. Ладожинського, Боровиковського, Левицького та великих українських малярів Кримського, Маковського, Рєпіна.

Цілу окрему залу приділено картинам мари-ніста Айвазовського, серед них і його шедевр "Прощання з морем".

З доробку молодших майстрів тут знаходяться твори Грабаря, Бакшая, Шовкуненка та інших.

Незабаром Одеса святкуватиме сторіччя Оде-ської художньої школи, що виховала цілу плеяду визначних майстрів пензля та палітри, скульп-торів, архітектів, як Т. Бродський, Ю. Бершад-ський, Б. Йофан, М. Греків, А. Шовкуненко.

В кінці 19 ст. Одеська художня школа всту-пила в період надзвичайного розквіту, ставши мистецьким центром України. Свідомий украї-нець, талановитий артист-маляр Л. Складов-ський, близький приятель Ол. Русова, органі-зував Товариство Південно-руських малярів, щоб відтягти залежність українських майстрів від російських столичних осередків С. Петербургу та Москви.

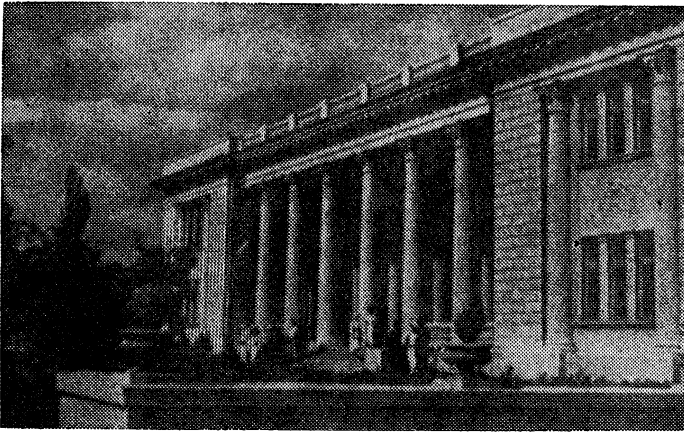
Передові українські малярі ведуть боротьбу за національне реалістичне мистецтво, звертаючись до місцевої тематики, української національної традиції, правдиво відтворюючи життя та побут українського народу.

Особливим успіхом користуються твори Ар-хипа Куїнджі (Шаповалова), прекрасні україн-ські красиви, переважно освітлені місячним

Одеса.

Приморський бульвар.

Інститут очних хвороб ім. акад. Філатова.

саявом. Вчителем А. Куїнджі був геніяльний мистець Айвазовський, батько цілої школи українських мариністів, серед яких визначались Р. Судковський з Очакова, А. Лагоріо з Теодосії, Гаврилко Кіндратенко, М. Гриценко та інші.

Айвазовський походив з галицької родини, але рано в дитинстві з батьками він помандрував до Одеси, там виріс в полоні містики моря, що й стало джерелом його творчості на все життя.

Недалеко центральної частини міста розкинувся парк ім. Шевченка з мальовничими алеями, зеленим театром та сонячним пляжем, до якого веде тіниста алея. В парку, над самим обривом до моря, збереглась старовинна кам'яна стіна — залишки старовинної фортеці.

Та це не єдине місце відпочинку. М'який клімат, гаряче південне сонце в комбінації з відсвіжуючою прохолодою морських хвиль — все це перетворило Одесу на першорядний курорт. На сорок кілометрів уздовж берегової лінії тягнуться десятки санаторіїв, відпочинкових домів та кліматичних курортів, найважливішим серед яких є Науково-дослідний інститут курортології, що лежить на невисокому плато. З відпочинкових осель найславнішими рахуються Аркадія та Великий Фонтан. На правому березі Куяльницького лиману, в дев'ятох кілометрах від Одеси, розположено дитячий курорт. На березі одеської затоки лежить інший дитячий курорт — Лузанівка, а далі — Молодолинський, Чорноморка, Холодна Балка, Бугаз, Будаки, — хіба всі їх перелічить? Сьогодні всі ці курорти переповнені всеросійськими трутнями, советськими п'явками, що зажерливо присасались до українського тіла, впиваючись перед своєю неминучою загибеллю.

***

Одеса займає площу понад десять тисяч гектарів і є одним з найшвидше ростучих міст України.

Заснована 165 років тому на місці староукраїнської фортеці та промислу соли Коцюбієва. Сюди приїжджали по сіль чумаки з цілої України. За словами Геродота околиці були заселені каліпідами, нащадками скитів та греків. Ці околиці він називав золотим берегом, берегом багатств та привілля.

Під всенаростаючим тиском мусулманського світу Україна крок за кроком відступала на північ, гублячи життєвонеобхідні зв'язки з цілим світом. З великої морської нації Україна перетворилася без моря у васальну провінцію Польщі, а пізніше Росії.

В 1540 р. на місці Коцюбієва татари збудували фортецю Хаджибей, яку з часом перебрали їх господарі, турки. Останні збудували фортецю над самим обривом моря, назвавши її Ені-Дуні, цебто Новий Світ. Морську бухту перетворено на постійну стоянку турецьких військових галер. Звідси мав початись другий місійний наступ ісламу, в компенсацію за поразку на заході, цим разом на північ і на схід — Україну, Білорусь та північний Кавказ.

Українське населення пристосовувалось до нових умов. Українські поселення виростали в Усатовім та Чабанівці, сьогоднішніх пригородах Одеси.

Але так само, як на заході, так і тут іслам не мав успіхів. Козацька Україна поставила нечуваний опір. Почалася затяжна боротьба на життя і смерть. Трьохсотрічна війна лише виснажила Україну, татарське ханство та цілу Отаманську імперію, кинувши першу в неволю її сусідам Польщі та Росії, а останні, знесилившись до решти, теж в кінцевім рахунку загубили свою незалежність.

У 18 ст. Козацька Україна знову крокує на південь. В 1770 р. козаки нищать Оджидер (Овідіополь) і підходять під фортецю Хаджибей. Лише політичні міркування (шахування Москви Кримом), заставили козаків залишити фортецю в руках турків. Турецькою картою Запоріжжя шахувало московську узурпаційну політику. Проте це тільки не на довго відсунуло смерть Запоріжжя, бо через п'ять років ненормальна месаліна Катерина наказала знищити Січ, що підступним способом генерал Гекель і виконав. Запорожці розбрелися по степах одещини, організувавши Бозьке козацьке військо, пізніше назване Чорноморським військом, під проводом полковника Антона Головатого.

Це їх відвага зломилла опір захисників Хаджибея, Очакова, Кінбурна. Це їх чайки під командою отамана Сидора Білого розбили турецьку флоту 1789 р. під Кінбурном та взяли штурмом остров Березань.

Це їх остаточний удар витиснув турків з України, але це не принесло втіхи чи радості, бо своєю перемогою вони припечатали й свою долю. Козацтво було вже непотрібне, ба навіть небезпечне Москві. Україна опинилася в ярмі нового окупанта.

Належно оцінивши важливість золотого берега, нова влада на місці староукраїнського Коцюбієва заклала військово-торговий порт Одесу. Одночасно, щоб перешкодити українському народові у майбутньому відзискати Чорне море, околиці Одеси штучно заселялися чужонаціональними колоністами — греками, македонцями, німцями, молдаванами, а перш за все ісконо рускими людьми — рязанськими, псковськими

та новгородськими мужиками. Численними пільгами заохочувалося до поселення тут служилих людей із солдат. Так постала "своя в доску русская Одесса". Та Україна не хотіла здаватися. Перші українські поселенці під проводом Черненка, близько ста родин, осіли біля Дяківського лісу, в так званій "водяній балці", відомій з криштально-чистої свіжої води, якої не знайти на десятки кілометрів навкруги. З цього поселення виросли майбутній пригород Молдаванка та Пересим — місця упослідженої Одеси.

Українське селянство, гноблене новою владою, втікало масово на південь, поповнюючи пролетаріят молодого міста. За перших 50 років населення Одеси зросло до 75 тисяч. В шестидесятих роках до Одеси прокладено залізницю, і це ще більше прискорює і без того карколомний ріст міста. Одеський порт стає першим портом в цілій Європі по вивозу хліба. В кінці 19 ст. місто вже нараховувало понад 300.000 душ населення, а в 1912 р., в період розквіту добробуту міста, населення зросло до 635.000.

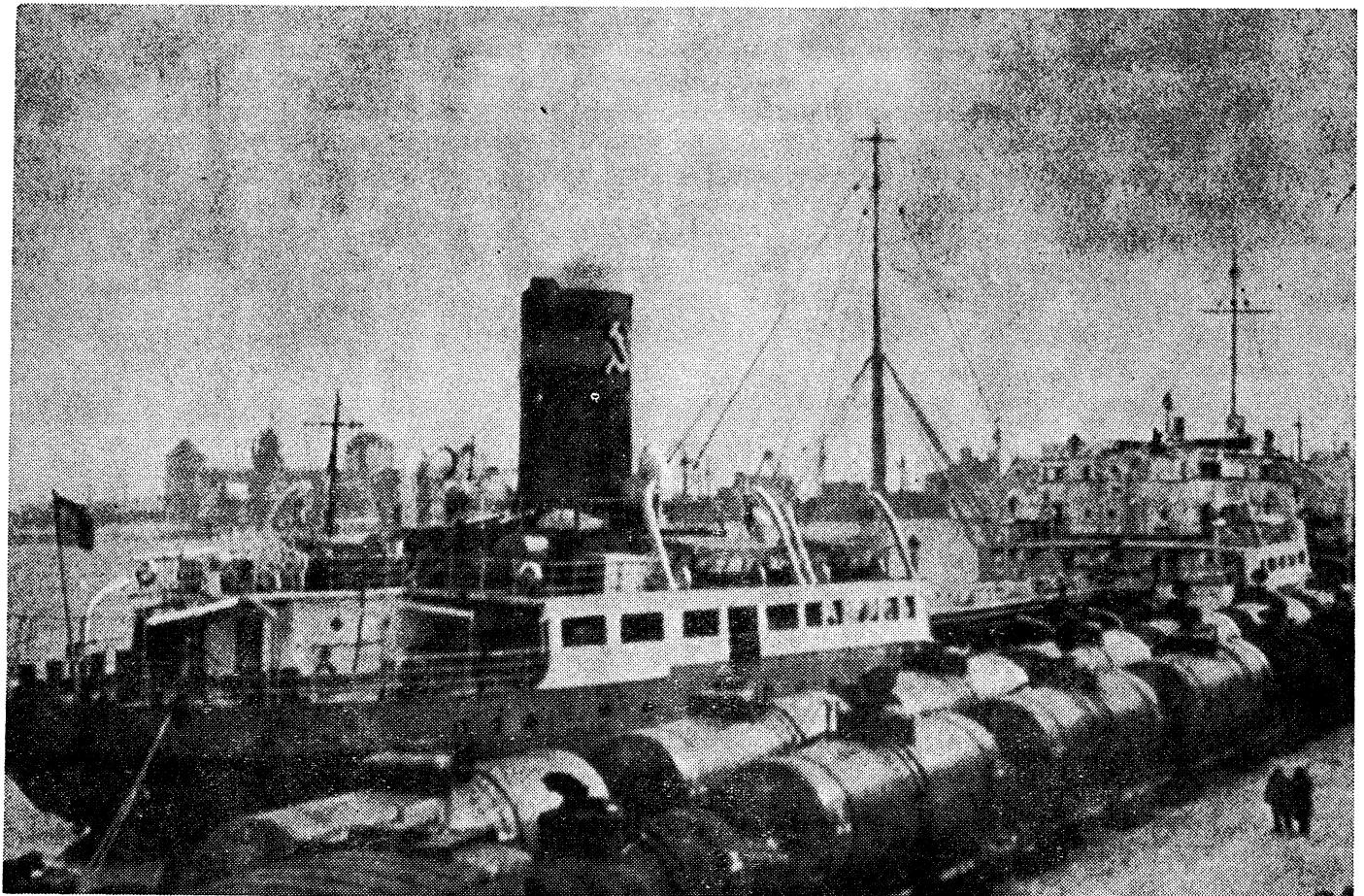
Італійсько-турецька війна стала поворотним моментом в історії міста, тяжко вдаривши по ньому економічно. За пару років Одеса втратила третину населення, зустрівши першу світову війну ледве півмільйоновим населенням.

Світова війна, спустошуючі роки революції, денікінщина, французька окупація, махновщина, врангелівщина, і, нарешті, терор кривавого ЧК, спустошили колись гамірливе місто. Колись кві-

туче місто вже ніколи згодом не досягало свого передвоєнного розквіту.

Перші кроки новозаснованої Одеси були тяжкі й непевні. Місто серед голого степу нагадувало жидівський цвинтар — ні деревця, ані кущика. Скрізь, куди не глянь, лиш полиневий степ та хвилі моря. Влітку вулиці вкриті грубим шаром порошу, а восени та весною все тоне у баюрах болота. Місто витратило мільйони карбованців на мощення вулиць ще до того, поки була вимощена однісенька вулиця. Одну й ту ж грабарку каміння чи піску приймалося на десятох різних вулицях, щоб у решті-решт спорожнити її на подвір'ї якогось трактиру. А міські гроші в той час перемандровували до куфрів спритного гершка та шаруділи на картярських столах англійського клубу, пропалювані гангстерами типу Кортезі, який розтратив мільйони з міської каси. Не дивно, що по паперах кожна вулиця міста мостилась чотири, а то більше разів, а в міжчасі виросла нова професія носильників, які за гривня переносили міських франтів і дам через "канали-вулиці".

Молдаванка, Буганівка, Пересип — передмістя сумної слави здеклясованої босяцької Одеси. Осінні дощі відрізали їх від міста цілковито, і жили вони своїм темним, п'яним життям, неначе острів злиднів, гріху та блуду, темне царство злодіїв, повій та рецидивістів. Та це лише слава, бо дійсна Молдаванка, Буганівка та Пересип — це щось інше. Хоч і темні,

Одеський порт.

затуркані, злиденні й п'яні, вони в суті своїй залишилися найбільш людяними, морально чистими, трудово-творчими. Це тут знаходив свій нічліг безпашпортний, найдешевіший харч — голодний, працю — безробітний, притулок — переслідуваний. Це було чистилище, звідки дорога вела і в пекло — царство гріха, і до "раю" перемоги життя; гріх та розпуста — це лише накип вічно кипучої "блискучої" Одеси, яку приплив викидав на береги цих знедолених передмість.

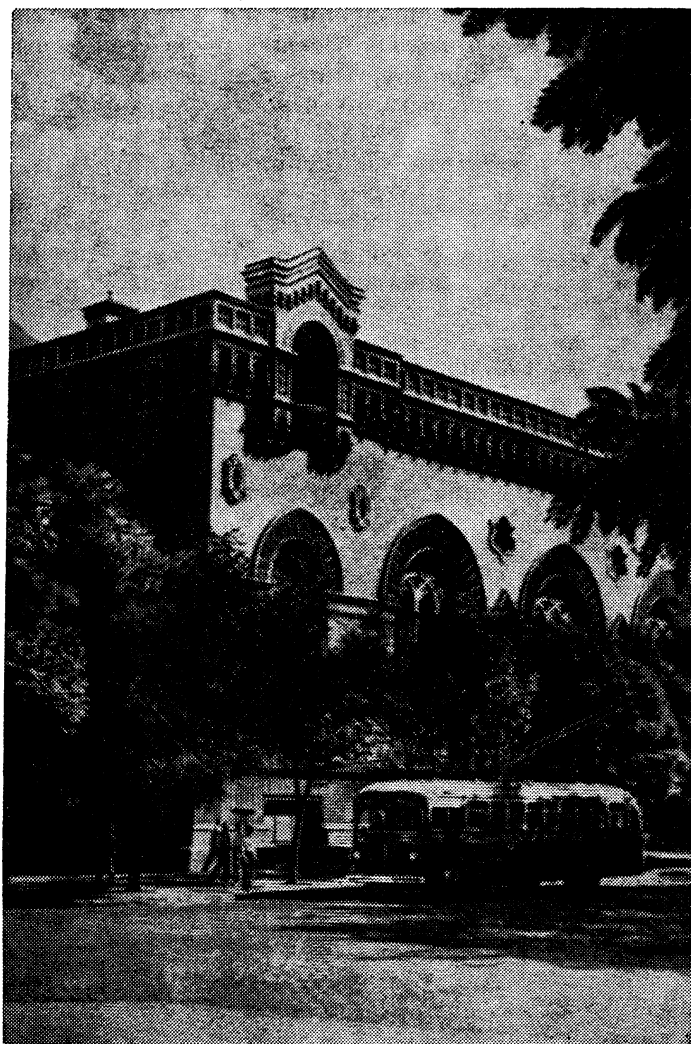
Дійсна Молдаванка та Буганівка — це творчий патос стотисячних мозолистих рук, що звеличували та збагачували цю "блискучу" Одесу своїм потом та кров'ю, заковуючи в камінь набережну, вкладаючи каскади бульварних сходів, квітчаючи мармуром фасади палаців, снуючи павутиння поступу — дроти телефонів та електрики, стелячи ребристі дороги залізниць, підпираючи блакить південного неба численними стовпами димарів — вістунів новокрокуючої індустріальної України. Тут народжувалась українська творча Одеса, а вміжчасі "блискуча" Одеса набивала свої кишені золотом за рахунок цих упосліджених Молдаванок та Пересипів.

Зайво згадувати, що жодного освітлення в цих вулицях-каналах не було. Вечорами місто тонуло в моторошному мороці. Та це мало турбувало поліційну владу. Коли один з видатних громадян міста поскаржився генерал-губернаторові Строганову, що вечорами порядній жінці страшно вийти на вулицю, тупий унтерпришибєв, не моргнувши, відповів: "Порядні жінки мусять вечорами сидіти дома". Щойно в 1866 р. місто спромоглося на газове освітлення.

Ще гірше стояла справа з водопостачанням. За турецького володіння тут провадилися капітальні праці для постачання фортеці водою. Були викопані сотні криниць, що вимощувалися зсередини каменем, деякі з них збереглися до нашого часу. Будувалися водосховища для зберігання весняної та дощових вод, а також інші гідропоруди, але за російської влади жодних праць у цьому напрямку не велось, і незабаром криниці не спроможні були задовольнити ростучих потреб міста. До того ж вода в криницях "тверда", часто солонна на смак, не годилась не то що до споживання, але навіть для прання. Щойно побудова дністрового водопроводу в 1873 р. наладнала постачання міста якісною водою. Нині дістає місто воду з віддалі 45 кілометрів — далі, ніж якенєбудь інше місто в світі.

Одночасно місто дістає каналізацію, стаючи модерним санітарним містом.

Розвиток капіталізму в Україні не міг не відбитись на рості добробуту Одеси — українських воріт у широкий світ комерції та прогресу. Кінець 19 ст. приносить шалене темпо росту, якого не знало жодне місто світу. Яке інше місто подвоїло своє населення за коротких сім років? У міжчасі 1885—1892 р.р. Одеса зросла з 150-тисячного міста до 327-тисячного.

Одеська філармонія.

Виросли великі добре устатковані скотобойні, соляні промисли, постало товариство пароплавства та торгівлі; місто зв'язалося залізницею з українським задністров'ям — головним доставцем експортного збіжжя через Єлісаветград з Києвом, через Крюків з Харковом,

За ініціативою міського радника, активного українця Чижевича, в місті відкрилась перша після С. Петербургу "конка"-кінний трамвай. Під тиском міської ради на місці Хаджибеївської фортеці влаштовується Олександрівський парк, найголовнішу прикрасу міста без рівного собі міськпарку в Україні.

Заходами видатного бактеріолога проф. Мечнікова в будинку його учня проф. Гамалія виросла перша у тодішній імперії бактеріологічна станція.

Вже згадуваний раніш радник Чижевич заснував славу школу садівництва. В 1893 р. місто дістало першу електрівню.

Багато повільнішими були темпи духового розвитку української Одеси. Хоч у місті з'явився перший тижневик уже в 1809 році, другий в Україні, після "Харківських патріотичних листків" (1807), і безперервно виходив на протязі сорока років, це тяжко зарахувати на конто української культури. Не більше відзеркалював у-

країнськість міста і щоденник, що з'явився в Одесі в 1828 р. "Одеський Веснік" — цебули органи, ворожі українству. Лише щойно по знесенні горезвісного валуївського декрету "не било, нет і бить не может" в 1881 р. українське слово починає пробивати шлях на шпальтах газет і журналів.

В кінці 19 ст., точніше 1895 р., з'явився тижневик "По суше і морю", певну увагу українським справам починають приділяти "Южния Записки".

Та щойно провесна національного визволення, революція 1905 р., принесла деяке пожвавлення української видавничої діяльності. 1906 р. д-р Луців редагує "Народну Справу", яка, на жаль, була закрита після першого числа. Ярижним правописом продовжують виходити літературні збірники "Основа", як спроба продовжувати заборонений цензурою "Літературно-Науковий Вісник". Але після трьох книжок цензура громить і це видання. Назву змінюється на "Степ".

В 1910 р. на одеських вулицях з'являється електричний трамвай, зв'язавши місто в одну цілість. Перед війною в місті вже було тридцять ліній, загальною довжиною в 180 кл., біля трьох сот вулиць міста вимощені. 24 парки та сади з загальною площею біля ста гектарів озеленюють колись голе місто.

Працюють складувні заводи, завод ваг, суднобудівельні та судноремонтні доки, завод самоходних кранів для велетенських будівель, сталених тросів, тракторних плугів, завод сухих фарб та лаків, пластмас, суперфосфатний завод, фармацевтична індустрія, велетенський джутовий завод та численні інші підприємства, загальною кількістю понад сто.

Українські визвольні змагання зросійщена "блискуча" Одеса зустріла вороже, залишаючись протягом усіх років вогню та бурі революцій отруйною калабанею ворожих українству сил, збірним пунктом всеімперської чорносотенщини, яка немов та розворушена черва злізлася з цілої імперії у затишну баюру, захищена від розбурханої ненависти повсталих рабів грудьми молоді України. За спиною цієї молоді України чорносотенна черва підточувала слабу молоду державу, — ліпше власна загибель, як знищення їх твору — тюрми народів, єдиної неділимої.

Без міст, без провідної верстви, без робітництва, селянська Україна не могла не програти в кривавій борні.

Та поразка не зломилася української волі до незалежності. Навчене гірким досвідом поразки, українське село йде штурмом на чужі острови серед українського моря, на міста, і в першу чергу на Одесу.

Замовкли гармати, розсипалися шпиги у колесах славних тачанок, іржавіють козацькі шаблі в попідстрісі, та залишилась зброя культури.

Український народ штурмує Одесу широким фронтом культурних завоювань, щоб очистити роз'ятрену гангренозну рану, що отруювала

Одумівка Валентина Рудь — виховниця Юного ОДУМ-у в Трентоні, Н. Дж.

впродовж віків українське тіло. Здорове тіло не може терпіти антиукраїнську виразку, і село відважно штурмує антиукраїнський острів Одесу. Селянська молодь лавами суне до міста, до шкіл, на заводи, у порт. Здобуває дипломи, опановує техніку, гнуздає морську стихію. Швидко зростає питомо вага українського населення міста. У "південному Петербурзі" українська мова набирає прав громадянства. З'являються українські газети, українські книжки, українські фільми, хай українські лише формою, бо зміст і далі залишається якщо не антиукраїнським, то що найбільше нейтральним, але вже самий факт вкорінення української мови в цьому місті є поважним здобутком.

(Продовження буде)

Член редакційної Колегії "Молодої України" Ярослав Білінський з Бостону, США, абсолювент Прістонського Університету, одержав титул доктора політичних наук за свою дисертацію на тему "Національне питання і советська національна політика в Україні після Другої Світової Війни". Недавно д-р Я. Білінський був призначений доцентом в Даглес Каледжі при Рутгерс Університеті в Нью Брансвік, Н. Дж.

Всебічних успіхів на науковому полі та у власному житті бажають друзі з Ц. К. ОДУМ-у та Редколегії "Молодої України".

Свирид ЛОМАЧКА

ДЕНТИСТИЧНА ІСТОРІЯ

(Фейлетон)

З Ларисою Дмитрівною я зустрівся в обставинах, що ніяк не сприяли взаємній симпатії. Я сидів у прийомній дентиста, скривившись від нестерпного болю, що затьмарював для мене все-світ, а вона.... Але спершу розповім, що являла собою Лариса Дмитрівна зовні. Це була невеличка, досить строгого вигляду жінка з блакитними очима, із гладенько причесаним ясно-білим волоссям, з приємним голосом, що заколисував, немов озерна хвиля. Надзвичайною свіжістю і впевненістю віяло від її спокійного, овального обличчя, від білого халату й зграбних рук. Коротше кажучи, вона була дентистка, особа, гідна всякої поваги, а я — нещасний пацієнт, досадне ойкання якого тільки й стримувала присутність дами.

— Ломачка! — мовила вона, з'явившись у дверях і строго глянувши на мене, якби я справді був у чомусь винен.

Я ввійшов у маленьку кімнату, де стояли якісь макабричні машини, а стіну прикрашувало гігантське відображення людських зубів, радше схожих на зуби динозавра. Ще з дитинства я мав деяке упередження до всякої медичної апаратури, холодний блиск якої, неодмінно супроводжуваний запахом йоду, чи якимось іншим тототним запахом, викликав у мене дивну слабкість в колінах. В лікувальні функції цих машин я вірив слабо, вважаючи це лиш зручним маскуванням їх справжніх кровожерних інстинктів. І я ніколи не згодився б піддати свій чулий на фізичні впливи організм під непевні експерименти цих машин, якби не лютий біль у зубі, що затьмарював мені не тільки світ, але й мою тверезу, непохитну в цій ділянці поставу.

Десь у кутику свідомости в мене жевріла невеличка надія, що, можливо, мій зуб тільки так собі, тимчасово, вийшов з правильної функційності і що може все обмежитися звичайним полосканням чи компресом. Цю надію скріплювала ще й моя віра в незвичайні дентистичні здібності Лариси Дмитрівни, в її вроджену делікатність і небажання спричиняти будькому якісь прикrostі. І тому я був трохи здивований, коли Лариса Дмитрівна, замість тепло-співчутливої розмови, що напевно заспокоїла б мої зубні й загальні нерви ліпше всякої медицини, замість лагідного полоскання чи компресу, наказала мені сісти прямо під свердлильну машину. Ця жорстокість мене заскочила, я зразу знітився, зіщулювався, і в саяві невимовної машини вже сидів ні живий, ні мертвий.

Зайво було б мучити читача описом того, як я відкрив рота, як Лариса Дмитрівна рішуче торгала гачком мої нещасні зуби — чейже кожен, або майже кожен з читачів зазнав таких маніпуляцій у своєму власному роті. Різниця могла бути тільки в тому, що мені проробляла це своїми гарними руками Лариса Дмитрівна,

а читачеві, може, хтось інший. Але розмову поміж нами варт занотувати. Перед тим, як пустити в рух свердло, Лариса Дмитрівна спитала:

— Ви чим харчуєтеся, чимсь людським?

— Як це розуміти — людським? — спитав я, виплюнувши якусь гидоту, що мені цвиркнула її на зуб Лариса Дмитрівна. — Харчуюся всіма легальними споживчими речами.

— А що ви їли, ну, наприклад, вчора чи позавчора? Це повинно було бути щось незвично тверде...

— Тверде? — подумав я. — Ну, так, я гриз горіхи. Обценьок поблизу не було, то я кришив їх зубами. Мабуть там у зубі щось луснуло.

— А залізяки ви не пробували гризти? — уїдлимо спитала співрозмовниця. — Теж мені спосіб на горіхи...

Я розсердився. Поперше, як Лариса Дмитрівна сміє говорити зі мною так, якби я був не поважана в своїй громаді людина, а школяр, якого слід повчати, а подруге, яке їй, принципово беручи, діло до моїх зубів? Адже вони — моя приватна власність, що ними хочу, те й гризу, і якщо я сьогодні з'явився з ними до Лариси Дмитрівни, то це не значить, що вона має на них якесь право. Певна річ, вона може їх торгати, крутити, свердлити, навіть виривати, але це — стисло бізнесове відношення, що нічого не міняє в принциповому аспекті їх власницької приналежності. І тому, вийнявши з роту рурку, що зміїно шипіла в мене під язиком, я зухвало випалив:

— Я б вас гризнув, Ларисо Дмитрівно, якби це інші обставини...

На мить Лариса Дмитрівна немов завмерла. Знаючи мене як смиренного співака у церковному хорі, особу тиху й дружелюбну, вона, видно, не припускала у мені такої агресивності. Здивування, що на мить поширило її очі, змінилося холодним блиском гніву. Погана річ — жіночий гнів, читачу, але спробуй собі уявити, наскільки гірша ця річ, якщо жінка — дентист! Без зайвих слів Лариса Дмитрівна змінила в машині маленьке свердло на більше і влучила мотор.

Зорі засвітилися в моїх очах і попливли в шаленому коловороті, то розсипаючись незаними мені сузір'ями, то пропадаючи у чорній безвісті... Це було щось безумовно несамолюбне. Моє тіло здригалось в конвульсіях, а на затиснутих долонях проступила кров до нігтів. Я хотів верещати, наче зловлений у капкан заєць, але вроджений сором перед жіноцтвом стримував мене від цієї ганебної малодушності.

Врешті-решт свердління скінчилося. Я розплющив повіки і побачив над собою сині очі моєї мучительки, сині й лагідні, як небо після зливи, і це розсердило мене ще гірше.

— Це чорт - зна що, Ларисо Дмитрівно, —

сказав я, виплюнувши рештки зуба, — це не медична допомога, а мордерство!...

І я підвівся, щоб піти геть, але Лариса Дмитрівна притримала моє плече і я знову осів у кріслі.

— Не бунтуйте, — сказала вона, — я ще крутитиму. Цього разу вже меншим свердлом...

Чи потрібно пояснювати, що творилося в моїй душі весь час, поки Лариса Дмитрівна вправлялася в круті зуби? Тільки моя безглузда поза із роззявленим ротом не дозволяла мені клясти Ларису Дмитрівну на повну губу. Позбутися її опіки я не міг — не годилось же мені, справді, вступати з нею в бійку — але й витримати її тортури я не міг також. І коли вона, нарешті, скінчила пльомбувати мій зуб, я відчув, що ненавиджу її так, як, мабуть, ненавидить бідне циркове звіря свого невимомлимого дресувальника.

Я був останнім пацієнтом Лариси Дмитрівни в той вечір, і ми вийшли з клініки разом. Світили ліхтарі, світили зорі й реклями. Непереможно вабив затишком поблизький ресторан.

— Повечеряємо, чи що? — спитав я, якось враз відчувши голод, майже виснаження, після недавньої зубної процедури.

— Дві години не можна їсти, — зазначила Лариса Дмитрівна, маючи на увазі мій зуб. Я зітхнув і з одчайдушністю розпуки повів Ларису Дмитрівну вздовж парку, де гіллясті клени й акації сплітали нам химерні світлотіні на доріжці.

Було сумно і якось ніяково. Я не розумів, чого, властиво, їй прийшло на думку йти зі мною після такої, як-не-як неприємної, візити, що загостила наші гармонійні перед тим взаємини, і понуро мовчав. Але мовчання — не найкращий спільник, якщо його триматись надто довго. Ми сіли на лавчині, і я відчув, що треба щось сказати.

— Єрундовий у вас фах, Ларисо Дмитрівно, — сказав я, запаливши цигарку. — Просто годі придумати, чого це вам прийшло до голови зробити дентисткою!

Це напевно не було гречно супроти дами й не було справедливо, бо ж як-не-як Лариса Дмитрівна допомагала мені так, як веліло їй дентистичне сумління. Я не міг певно твердити, що вона поводитися зі мною гірше, ніж з своїми іншими клієнтами. Можна було навіть припускати, що вона поводитися ліпше. Це я зміркував уже потім, але в дану хвилину, коли біль у зубі ще давав себе знати, я не був спроможний ні на яку куртуазію. Первісне почуття злоби супроти того, хто вчинив мені боляче, позначало мою мову. Але Лариса Дмитрівна не розгнівалася. Мов не чуючи моїх слів, вона дивилася вздовж алеї, в хилитке мереживо світлотіней, і мені здавалось, що її очі зволожив смуток. І якось зовсім не до теми вона сказала:

— Я читаю ваші гуморески, пане Ломачко. Читаю все, до крапки. І знаєте, що? В них більше смутку, ніж гумору. І мені здається, що ви не дуже врівноважена людина, а часами й нещира. Я, наприклад, вірю в вашу самотність, але не вірю, що ви справді любите Марту. І чи Марта взагалі існує?

Я пустив інтенсивну хмару диму. Правду кажучи, я був заскочений і не знав, як відповісти на таку сентенцію Лариси Дмитрівни. Я відразу збагнув, що мій наступ не вдався, що в цієї маленької жінки набагато складніша стратегія. І мені раптом захотілося сказати їй правду, що стала очевидною й мені, що все це божевільля зі мною, моя злість і причіпливість — від її синіх, волошково-ясних очей.

Але Лариса Дмитрівна вже відходила від мене по мережаній стежці, зникала в присмерку, і кожен стук її стихаючих кроків був стуком одчаю в моє раптово посамотніле серце. Я підвівся, щоб іти за нею, але вчасно збагнув, що це зайве. Особливо сьогодні, цього вечора. Над парком мерехтіли зорі, пробиваючи своїм промінням червоняві корони кленів, пахло ранньою осінню, смутком спізнілих зустрічей, і я думав, що було б надзвичайно до речі, якби ще цього тижня, хоч би й завтра чи післязавтра, заболів мені другий зуб.

Максим РИЛЬСЬКИЙ

ПЕРШИЙ ГРІМ

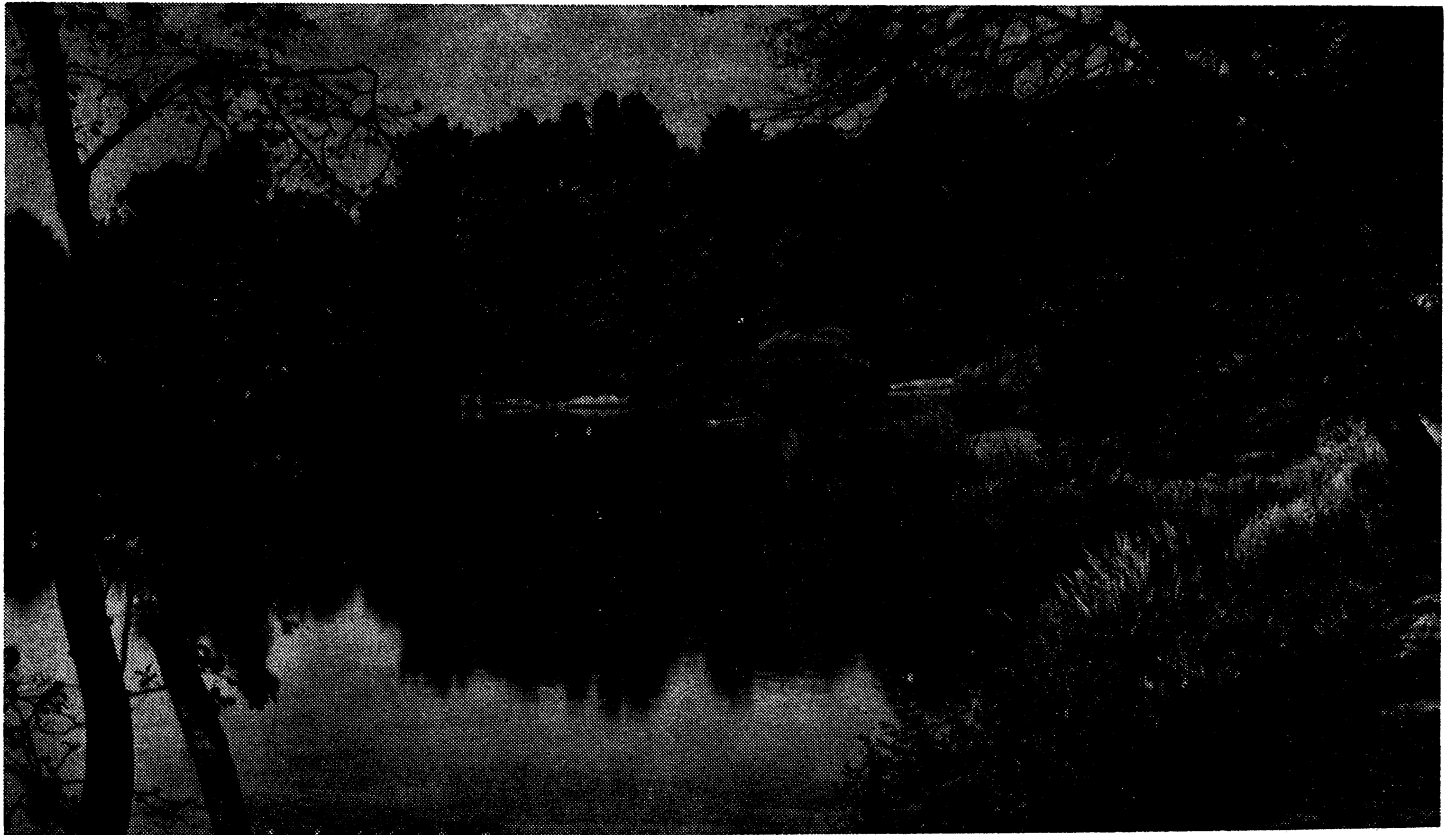
Як перший грім, мов колесо веселе,
Прокотиться над лісом весняним,
І залишить гроза блакитний дим,
А по долинах вогку млу простеле,
Як хмарки, мов Колумба каравели,
На обрії розтануть голубім,
Зідхнуть поля всі подихом одним,
Гілля на липах оживе дебеле,
Легка бджола за взятком полетить.
Трава збагне, що треба зеленить,
Бруньки липучі лопнуть на каштан-
нах,

І ніж кривий в руці садівника
Заблисне враз, щоб яблунька хистка
Стрункіш росла по живописних ра-
нах.

Київ.

Опера.

Осінній красвид.

Порядком дискусії

Віт. БЕНДЕР

Об'єктивно аналізуючи

(Децо про хиби західньої політики)

Українська еміграційна преса, за невеликим винятком, в трактуванні світової політики застосовує упрощену мірку, що часто зводиться до панегірики, бо йде за чужими тенденційними сугестіями...

В Латинській Америці обкидано камінням віцепрезидента США Ніксона і всі (і ми чомусь) спішать закарбувати, що це справа змови якихось там "агентів". Гватемалійський президент Армас гине від пострілу з засідки і ми подаємо інформації, що президента забив "чужий агент", — бо так хтось десь рішив замаскувати правду.

Через оце маскування правди ми часом спостерігаємо, як відбуваються страшні речі в світовій політиці. Правдивим демократам, борцям за свободу і демократію проти чужого поневолення, проти чужого втручання, часто ліпиться ярлик "комуністів" — і піддається всебічній розправі, бо цей ярлик

виправдовує всі засоби репресій. А тим часом це не відповідає дійсності і дуже вигідне якраз для комуністів, для Москви уже хоч би тим, що створює враження, скільки ж то тих комуністів та їх прихильників є у світі! Дійсність же доводить, що боротьба проти чужої політики в підгорнених тією чи тією мірою країнах, а особливо в країнах колоніальних та півколоніальних, — це ні в якому разі не боротьба за комунізм. Так не за комунізм боролися Індія, не за комунізм боролися і борються Марокко, Альжир, Туніс. І, як твердить уже чужинецька преса, неприємності, які спіткали віцепрезидента Ніксона, теж іншого походження. Це плата за неправильну політику.

Аналізи кризових явищ, що проявляються в українській пресі, мають характер абсолютної легальності. Вони стають луною заяв людей, що в якійсь мірі причетні

до аналізованих подій. Об'єктивний розгляд відносин у західній півкулі в нашій пресі не дуже популярний. І через це ми постійно обманюємо самі себе.

Дуже рідко в нашій пресі трапляються об'єктивні статті про життєві умови в республіках Південної Америки. Так само дуже мало цей аспект наголошується в студіях про Африку й Азію. Аналізуючи ситуацію в Лівані, чи Венесуелі, ми зовсім упускаємо з ока, яку характеристику уряди цих країн мають у масах власного народу. Це, здається, взагалі на Заході нікого не цікавить. Особливо політичні кола США ставляться до цього з надзвичайною байдужістю.

Там, де доходить до протизахідних (точніше протиамериканських) демонстрацій не все так, як хотів би те насвітлити речник уряду. Натомість, там можна знайти багато фактів занехання інтересів народу власними правителями на спілку з провідними колами західних великопотуг. Посталу кризу зразу ж використовує Москва, але створює її сам Захід.

Я думаю, що багато людей розчарувалося в західній "ідейній

безідейності". Це розчарування, можливо, є навіть певним моральним здобутком, бо воно наснажує нас витримкою на довший час, а значить, робить нас відпорнішими на несприятливі для нашої справи розгортання світової політики.

В своїй праці "Нова кляса" Джілас переконливо обґрунтував роль майна у визначуванні політичної влади. Комуністична партія в СС-СР сильна не тим, що вона єдина й керівна партія. Якщо б сьогодні Кремль лібералізував систему і дозволив постати іншим партіям, в той самий час закріплюючи за комуністами дотеперішній монополі на засоби виробництва, оборони, на все майно, комуністична партія й надалі була б панівною партією, навіть, якщо б у парламенті вона взагалі не була заступлена.

Цікаво, між іншим, що цей уступ праці Джіласа був гостріше скритикований західною пресою, особливо, тією, що являється речником великого бізнесу. Бо вістря протесту Джіласа було спрямоване не лише проти "нової кляси", а й проти "старої", цебто, проти західних монополістів також.

У своїй прекрасній статті на тему внутрішніх протиріч в ССРСР і США М. Дальний справедливо був суворий із своєю оцінкою обидвох великопотуг. Якщо мені не зраджує пам'ять, автор авторитетною статистикою стверджував, що в США 5% населення тримає в своїх руках 3/4 національного капіталу й майна. І якщо ми згоджуємося з Джіласом, що майно визначає владу, то мусимо зробити невтішний висновок. А саме, неуспіхи американської зовнішньої політики зумовлюються надшербленням суверенності держави на користь невидимих, але постійно за кулісами діючих, отих 5% населення країни. Цебто, зовнішню політику країни формує безоглядний бізнес. В латинській Америці цей фактор сьогодні розчищує поле для комуністичної експансії. Бо він абсолютно не рахується з інтересами народів, а виключно покладається на маленьких жорстоких диктаторів, які за доларову підтримку своїх режимів гарантують монополістам дальші концесії.

Умови життя в Латинській Америці (за винятком хіба Аргентини) жахливі. Люди там живуть в умовах XVI століття. Тотальна безграмотність населення, різкі соціальні

контрасти, брак шляхів сполучення, примітивні житлові умови, постійне безробіття — все це пригожий ґрунт для соціальних заворушень. Соціальні рухи здушуються силою урядових клік. Гін цих рухів до націоналізації місцевої промисловости й економічних ресурсів, що знаходяться переважно в руках чужинців, ніколи не скочувався б до скрайнього ліва, якщо б американці вчасно розпізнали в них природне право людини й нації ради-ти на своїй землі по-своєму. Коли я кажу "американці", я маю на думці представників отих 5%. Бо лише завдяки їм США в Південній Америці все більше й більше втрачають своє обличчя. Мільйони доларів, що призначаються Конгресом на допомогу латинським республікам, цебто, на поліпшення життєвих умов населення, в дійсності йдуть на скріплення диктаторських режимів. Мільйони розтікаються по кишенях місцевих клік, а нарід все більше пролетаризується. І постають дивовижі. Син диктатора бідної Домініканської республіки, в якій населення живе в праісторичних умовах, може витрачати на голлівудських зірок фантастичні суми. Фактично, може дозволити собі на те, на що не можуть собі дозволити багаті сини самого дядька Сема.

Ніксона обкидали камінням виразники соціальних низів, чи, вірніше, їхні захисники, усвідомлювачі їхньої безправности — студенти. Тут вони поступили точнісінько так, як їхні колеги в Угорщині. Вони обкидали Ніксона камінням не як приватну особу, а як представника держави, яка своєю міццю, економічною й політичною, підтримує місцевих мучителів, отих малих тиранів на республіканських тронах.

Недавно в поважній англійській газеті "Сандей Таймс" серіями друкувалося розслідування її кореспондентами обставин, в яких загинув президент Гватемалі полк. Армас. Ми не будемо переповідати його змісту. Подані факти про вбивство змусили насторожити всіх людей доброї волі. Вже те, що до кінцевого розслідування не допустила гватемальська влада (чому?), багато говорить. З опублікованих матеріалів ясно, що Армас став жертвою монополістичних махінацій, бо не захотів бути лялькою в руках фінансових королів.

А в Ливані? Так, це приємно, що президент Шамун — християнин і прихильник Заходу. Але за звітами світової преси його характеристика в масах власного народу не така вже чиста. Про це відверто говорять самі англійці й американці і все ж свою ставку ставлять на нього. Ніхто з них і пальцем не кивнув, щоб всесторонньо вислухати його опонента, теж християнина, і теж незалежника, який однаково виступав і проти зазіхань Москви, і проти амбіцій Нассера, але також і за ревізію відносин з Заходом. Що він під тиском посталих обставин скочується із своїх попередніх позицій — не є лише його особистою винною. В політичних газардах і найкращі стають в'язнями інстинктів та пристрастей.

Майно. Воно не визнає ідеалізму й політичної рації. Воно є засобом для дальшого накопичення власностей будь-якою ціною, будь-якою методою. Централізація капіталу в одних руках є великою небезпечкою для суверенности держави. Демократія, отже, ще не забезпечує ідеального функціонування державного апарату, як у середині, так і назовні. Вона може бути перебільшено позитивним фактором в одній площині, і скрайньо негативним в іншій.

На українській політичній арені УРДП висунула концепцію не просто демократії, а **трудова** демократії. Бо ця концепція може найсправедливіше баянсувати права держави й одиниці. Вона впроваджує націоналізацію великих варстатів виробництва й інших ділянок економіки, але лише до певних меж. Вона заохочує й підтримує приватну ініціативу, але також лише до певних меж. Держава таким чином забезпечується від поступової узурпації її суверенности певним відсотком населення. Індивідум забезпечується від обрізання його конституційних прав державою.

Кризи в західному світі постають і тривають тому, що ні одна з демократичних систем великопотуг немає такого баянсу. І поки не буде такого унормування між державою й одиницею, доти в запіллі Заходу не буде стабільности, а значить не буде стабільности для боротьби із войовничим комунізмом.

Поляк про українську поезію

Молодий польський поет Богдан Дроздовський, співредактор краківського "Жиця Літеракного", відвідавши Київ, опублікував статтю в Київській "Літ. газеті", де між іншим пише:

"З українською поезією (народною) я зустрівся ще в дитячі роки. Ще й зараз пам'ятаю десятки пісень, що їх співали пастухи, коли ми разом пасли на луках коней. Пісеньки були такі чудові й мелодійні, як сама українська мова, такі розливні, як Дніпро весною.

Дніпро! Цю оспівану в українських піснях ріку я вперше побачив, нещодавно пролітаючи з Ленінграда до Києва. Розлився він широко, сотнями струмочків і рукавів, — аж до горизонту, кінця краю не було його розливиську. Дивний корч здавив мені горло, як тоді, коли раптом зустрічаєш когось давно знайомого й разом з тим недоступного. То це ти, слава на ріку, це над тобою народилися пісні, які запам'ятав я ще маленьким хлоп'ям!

Віють вітри, віють буйні,

Аж дерева гнутьсь...

Або:

Стоїть гора високая,

Попід горою гай,

Зелений гай, густесенький...

Слова, як і мелодія цих пісень, такі прості й чудові, що їх зовсім легко згадати після двадцяти з чимось років від тоді, як почув вперше. А я ж належу до молодшого покоління польських поетів (наймолодші в нас мають від 24 до 35 років!), яким закидають так звану "відсутність слуху" до пісенної мелодійності. Проте це неправда, можна навести чимало творів моїх колег, які звучать плавно, мелодійно, "дзвенять" словами.

Але хочу говорити про українську поезію, з якою з'єднують мене сердечні зв'язки.

Дехто може не повірити, але перша стаття, яку я в житті написав, — була стаття про Тараса Шевченка, а першими моїми перекладами з чужої мови — були вірші Шевченка. Вісімнадцятирічним юнаком я писав по кутках вірші. Пішов я-кось (1949 р.) до редактора відділу культури Катовицької "Трибуни робітничей", сьогодні відомого репортера газети "Свят", Едварда Карловіча й заніс йому свої літе-

ратурні первістки. Карловіч відклав вірші і невідь з чого запитав: "Чи чули ви про українського поета Тараса Шевченка?" Я сказав, що, звісно, чув, але знаю його мало. "То візьміть ось "Кобзаря" й напишіть ґрунтовну статтю". Саме наближалися 38-і роковини з дня смерті поета.

Заглибився я в Шевченка, забувши про навчання, скопив двійку з технології металів, але через тиждень моя стаття була надрукована разом з двома перекладами віршів Тараса. Один з них багато разів перекладений на польську мову — "Як умру, то поховайте...". Який же я був гордий! До сьогодні, зрештою, той день вважаю початком моєї роботи в літературі!

У наступні роки українська поезія долинала до мене з томиками віршів, що надсилалися до наших книгарень. Так прийшов Павло Тичина, який цілком полонив мене своєю по-юнацькому запальною лірикою, за ним — Максим Рильський з великим відчуттям предмета і простору, Микола Бажан, Андрій Малишко.

В моїй творчості знаходять такий великий відгук вірші українських поетів, що один з моїх ровесників, поет і журналіст Єжи Валенчик, автор книги віршів "Вино напівсолонке", пишучи про мою збірку "Є таке дерево" (1956), відчув в одному з моїх творів вплив Шевченка.

Що ж, не можу заперечувати цього впливу. Це добре, якщо моє вухо особливо вразливе на мелодійні поезії, на саме такі мелодії, якими багата українська поезія. Чи можна соромитися цього?

Українські вірші — як дозрілі, чудові плоди: їх можна брати повними пригорщами й милуватися їх напрочуд стрункими поетичними фразами.

В Рильського, наприклад, зустрічаю вірші, які вражають своєю дивовижною емоційною силою, що закладена в найпростіших поняттях, передана найпростішими словами:

Як пахне листя! І гриби, й вино,
І яблука! Розумна ж господиня
Усе це призапасила на зиму!

Рильський може захоплюватися запахом листя, грибів і яблук, як дитина, що вперше в житті ввій-

шла до лісу чи саду. Він доносить до читача відчуті ним запахи, смаки й кольори, ніби говорить: дивись, ти також бачиш ці чуда вперше!

Ніколи я не знав, що так

люблю —

До болю, до смертельного

жалю —

Понад Дніпром сріблисті

верболози,

Березу, що прозорі ронить

сльози...

Як це чудово сказано!

Природа є, здається мені, батьком і матір'ю української поезії. Адже кожний поет з властивим йому талантом віддає їй шану в своїх віршах. Більше того, образами природи українські поети часто користуються навіть у своїй громадянській ліриці.

Нічого так я не люблю,

Як вітру вітровіння.

Чортів вітер! Проклятий вітер!

(Павло Тичина)

Або:

Тобі, Україно моя, і перший мій подих, і подих останній тобі. Я сію слова на нивах твоїх — посію слова, хай з них виростуть трави, і квіти розквітнуть, — а онуки на чоло тобі покладуть з них вінок"...

(Василь Еллан)

Чи:

Я порву ті вінки, що сплітались в добу лихоліття,
розтопчу, розмету їх у попіл,
у порох, у сміття.

(Василь Чумак)

Не знаю, які є на Україні поетичні ієрархії, кого цінують найвище, кого найменше. Правдоподібно, поети однаково цінують себе взаємно (як і скрізь!) — нижче, ніж на це заслуговують. Приповідка говорить, що "ніхто не є пророком у своїй країні". Можливо, не в тім річ. Хочу лише сказати, що, як поляк і як молодий поет, я захоплений українською поезією і любитиму її завжди... Бо є в найкращих українських творах, як говорив великий "конкурент" Адама Міцкевича — Юліюш Словацький, "та сила фатальна", що спроможна простих "споживачів хліба в ангелів перетворить". Вчитись в українських поетів органічному зв'язку з життям було б корисно багатьом поетам світу".

Богдан Дроздовський

Танцювальна група членів Юного ОДУМ-у та учнів школи українознавства з Трентону, США.

“Що не є соціалізмом?”

Закордонні журналісти перевезли з Варшави дуже поширену в рукописах серед варшавських студентів і в цілій Польщі статтю, яка свідчить про глибокий ідеологічний фермент, який відбувається в Польщі навіть серед прихильників комунізму. Стаття називається “Що таке соціалізм?”, але говорить про те, що не є соціалізмом. Передаємо цю цікаву статтю з малими скороченнями:

Не можна назвати соціалістичним таке суспільство, в якому людина, що не вчинила ніякого злочину, сидить дома й очікує поліції;

суспільство, в якому вважається злочином бути братом, сестрою, сином або жінкою злочинця;

суспільство, в якому одна людина — нещасна, бо говорить те, що думає, а друга щаслива тому, що не висловлює вголос своїх думок;

суспільство, в якому вожді самі себе призначають на керівні пости;

суспільство, в якому десять людей живе в одній кімнаті.

Не можна назвати соціалістичною таку державу, в якій перше завдання воєнків — займати чужі території;

державу, в якій кожний, хто прославляє вождів, живе краще за інших;

державу, в якій без суду можна бути засудженим;

державу, яка не дозволяє громадянам їздити за кордон;

державу, яка має більше шпигунів ніж медсестер, і більше людей у тюрмах, ніж у лікарнях;

державу, в якій швидше зростає кількість службовців, ніж кількість робітників;

державу, яка продукує добрі реактивні літаки, а погані чоботи;

державу, в якій боягузи живуть краще ніж відважні;

державу, в якій судовий оборонець завжди погоджується з державним прокурором.

Не можна назвати соціалізмом державу, яка вимагає, щоб усі громадяни мали однакову думку про філософію, закордонну політику, економіку, літературу й етику;

державу, в якій уряд визначає права громадян, але громадянам не можна визначати прав уряду;

державу, в якій людина стає відповідальною за своїх предків;

державу, в якій частина населення отримує зарплату в сорок разів вищу від решти населення.

Не можна назвати соціалістичною таку систему управління, де більшість населення ворожо наставлена до уряду.

таку державу, яка робить союз зі злочинцем, а потім достосовує свою ідеологію до цього злочину;

державу, яка бажає, щоб її міністерство закордонних справ керувало громадською думкою всього людства;

державу, яка не вміє відрізнити поневолення від визволення.

Не можна назвати соціалізмом такого суспільства, в якому немає щирої радості;

ані суспільства, де панує кастова система.

Не можна назвати соціалізмом таку державу, яка завжди знає волю народу раніше, ніж його про це запитає;

державу, яка може безкарно знущатись над людьми і народами;

державу, в якій філософи й письменники завжди говорять те саме, що генерали й міністри, але завжди тільки після них;

державу, в якій плани вулиць у містах стають державною таємницею;

державу, в якій завжди можна передбачати результати виборів;

державу, в якій існує невільнича праця, в якій існують феодальні кайдани;

державу, яка має світовий монополі на прогрес.

Не є соціалістичною держава, в якій переслідують з місця на місце цілі народи всупереч їхньому бажанню;

держава, в якій робітники не мають впливу на уряд;

ані держава, яка вірить, що вона єдина може спасти людство.

Не можна вважати соціалістичною таку державу, яка вважає, що вона ніколи не помиляється;

державу, в якій громадяни не можуть читати творів сучасної літератури, не можуть оглядати найкращих картин сучасного мистецтва, ані не можуть слухати найславніших композиторів;

державу, яка не любить, щоб її громадяни читали старі номери газет;

ані державу, яка визначає, хто і як може її критикувати.

“В. С.”

Вас. ОНУФРІЄНКО

ПЕРЕДБАЧЕННЯ

Ще натруть у дорозі плечі
Подорожні важкі торби,
І гонити, й шалені втечі
Я вже бачу без ворожби.

Будуть звірі сидіть по норах,
Будуть птиці летіть до гнізд,
Тільки нам подорожній порох
Буде кривить не один проїзд.

Будем заздрить, як заздрим часто,
Всім, хто дома, в теплі своїм,
І хрести будем часто класти
Над грудьми, перестрівши грим.

Хтось чужі обере садиби
І своїми навів назве,
І німотним кружлянням риби,
Мов у лататті, переживе.

Але скільки, забравши діти
І покинувши все, що є,
Буде бурям слати привіти,
Віддавати серце своє!...

Наче в вирій птахи, полинем,
По воді, по землі, вгорі.
І в портах, наче в храмах, скинем
Капельюки свої старі.

2. 4. 1956 р.

Як ми "боремося" з хрущовською пропагандою

Кілька питань до всіх у справі СіБіСі

Можна поставити безліч питань у справі СіБіСі, але ми обмежимося головним чином українською секцією. Читач сам зрозуміє, що стазане про українську секцію напевне відноситься до всіх секцій СіБіСі, а ми тут маємо на увазі так званий міжнародний відділ СіБіСі насамперед.

Пам'ятаючи, що вже писалося в пресі про СіБіСі взагалі, а про українську секцію зокрема, ми будемо уникати повторень. Зазначимо, що всі факти і сигнали, подані в статті "Дещо про українську секцію Голосу Канади" (див. журнал "Нові Дні" за квітень ц.р.) були стовідсотково правдиві і ніким, ніде і ніколи не були заперечені чи спростовані. Їх спростувати не можна.

Наведемо такий факт. Після опублікування згаданої статті в СіБіСі — міжнародний відділ (Монтреаль) стався великий переполох. Ту статтю переклали на англійську мову, але до Оттави не післали — рішили, що цього краще не робити. Але в Оттаві, кому слід було мати ту статтю, мають її і в оригіналі, і в англійському перекладі. Має прем'єр-міністер, міністри, члени парламенту, деякі редактори газети "Оттава Джорнел", мають ту статтю і керівники СіБіСі в Оттаві.

А тепер — питання до всіх.

1. Чому це советське радіо і советська преса так часто лають "Го-

лос Америки", "Радіо-Визволення" (Мюнхен), БіБіСі (Лондон), а ніколи не гніваються на передачі "Голосу Канади"? Може в СССР не знають про існування таких передач? Якби не знали, то їх би й не заглушували, як заглушують і всі інші закордонні передачі — незалежно від їх якості і змісту.

2. Чому українська секція "Голосу Канади" ніколи не відповідає на київські передачі, скеровані на Канаду і розраховані на збаламучення канадських громадян українського походження? Ті київські передачі такі зухвалі і так просяться на відповідь, що треба бути симпатиком їх, щоб так уперто не реагувати на них. А варто б було повідомити слухачів на Україні, що про них думають у Канаді. Варто б було повідомити українців в СССР, яку ересь говорить радянський уряд до Канади. Варто тому, що тих передач там не чути.

3. Чому в міжнародньому відділі СіБіСі керуються при доборі кадрів (працівників) таким дивним принципом: якщо кандидат має кваліфікацію, щоб працювати в секції, йому відмовляють, а беруть некваліфікованого? Може тому, що некваліфікований буде вдячний за ласку і не розумітиме, що там і навіщо робиться?

Чому це, коли підбирають нового працівника до української секції, питають кандидата (частіше — питають дорадників про кандидата),

чи не має він своїх принципових політичних поглядів? Коли має, то не приймають. Чому так допитуються, чи кандидат на працю до української секції, бува, не самостійник, чи не думає він, що в передачах на Україну може бути український зміст, згадки про боротьбу українського народу за незалежність. Чому в українській секції не згадують навіть про Українську Національну Радію, про діяльність Комітету Українців Канади? Як нам відомо, для кандидатів на працю в секції, які позитивно ставляться до КУК і УНРади — двері закриті. За таким принципом протягом останніх двох років прийнято до української секції трьох працівників.

Чи можна тепер дивуватись, що такі працівники (тепер там усі працівники — однакові...), ставлячись негативно до УНРади, КУК і взагалі до всіх українських демократичних течій, дораджують цензорові (Еварт С. Принц), що Симон Петлюра — антисемітом був, а УНРада — це купка запеклих петлюрівців.

4. Як це розуміти — на працю до української секції приймають і на праці тримають тільки тих, що не визнають або зрікаються принципових політичних поглядів, а всі працівники секції — члени націоналістичних організацій? Три члени — бандерівці, а два — мельниківці. Хто кого обдурив — націоналісти дурили і дурять людей, що вони українські патріоти, чи ті нинішні працівники української секції СіБіСі дурять свої організації? Нам зрозуміле з цієї шаради одне: і бандерівці, і мельниківці принципово не визнають демократії, тому вони і проти УНРади, і проти КУК, як і проти всіх українських демократичних течій.

Але знову питання: чому ж це СіБіСі, інституція, що існує на гроші канадського уряду, знаходить спільну мову з антидемократами, а не хоче мати справи з демократами?

5. Дехто радить шукати відповіді на поставлене питання в тому, що в міжнародньому відділі СіБіСі панує не тільки лівий, а й антиукраїнський дух. З цим трудно не погодитись. Наслідком панування лівацьких духів у СіБіСі свого часу поводилися (змушені були) звід-

ти кваліфіковані і переконані анти-комуністи-демократи, Ледюк (французська секція), Лебедєв (російська секція), Стокер (скриптул), уся данська секція, дехто з голландської секції та інші. У наслідок лівого і антиукраїнського тиску змушений був покинути українську секцію її головний редактор Д. Кислиця. Тиск на решту кваліфікованих, компетентних і переконаних антикомуністів у СіБіСі — міжнародний відділ — продовжується. Імени чергових жертв з мотивів їх безпеки покищо не згадуємо — коли б хтось хотів знати, він легко довідається в міжнародному відділі СіБіСі.

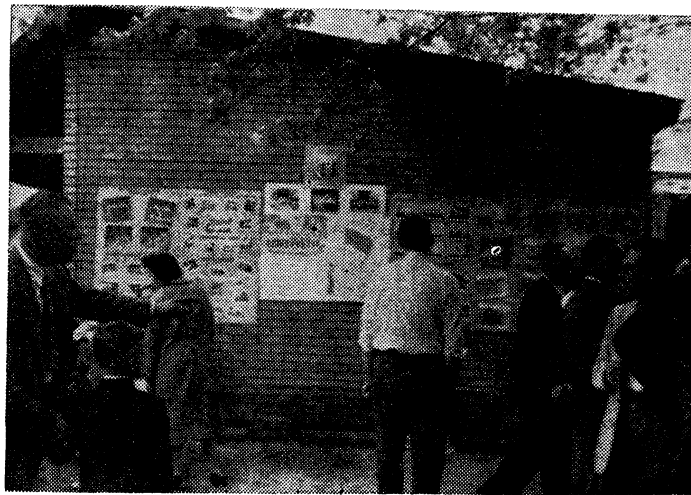
Невже в Канаді нема такої сили, яка б спинила оту інерцію в СіБіСі?

7. Дехто з обізнаних із справами в СіБіСі, зокрема в українській секції, радить шукати відповідь на питання про суперлояльність нинішніх працівників секції — суперлояльність із панівним духом у цій інституції — в їх минулому. Кажуть, що вони і до націоналістичних організацій прилипили, догортаючи їм, і лояльність свою демонструють — з метою затерти сліди свого минулого. Може й так, але кому і навіщо потрібна така лояльність?

8. Українською секцією керує Карроль Л. Чіпмани, людина, що не розуміє української мови, не знає Радянського Союзу з його жахливою системою. Як же він може керувати секцією СіБіСі в українській мові?

9. Невже в Канаді немає канадійця українського роду, який міг би бути директором української секції й керувати секцією так, як цього вимагає інтерес Канади? Невже в українській секції СіБіСі немає місця для кваліфікованих людей, які знають, як відповідати на радянську пропаганду, а не зводити передачі Голосу Канади на манівці, роблячи їх зовсім нешкідливими для Хрущова? Вже багато разів підіймалося питання про міжнародний відділ СіБіСі і українську секцію зокрема, та чомусь нам доводиться й досі чекати на розв'язку цього заплутаного вузла.

Я. Момот.

Життя Юного ОДУМ-у в знімках.
Куток виставки на шкільному фестивалі.

Створено фонд катедри українознавства

Як уже повідомляла українська преса, в червні ц. р. у Клівленді (Огайо), на Третньому Конгресі Союзу Українських Студентських Товариств Америки (СУСТА) був заснований "Фонд Катедри Українознавства" (Ukrainian Studies Chair Fund Inc.). Завданням фонду є заснувати тимчасом першу катедру українознавства при одному з 13 американських університетів. Катедра мала б бути джерелом авторитетних і об'єктивних інформацій про Україну та український народ. Її завданням було б також видавати підручники з різних ділянок українознавства для високошкільної молоді неукраїнського походження, окремий українознавчий журнал та дослідні праці з різних ділянок українознавства англійською мовою.

Щоб уфундувати постійну катедру українознавства, потрібно приблизно 350 тисяч доларів. Це одноразова сума-капітал, з якого тільки відсотки будуть вжиті на опалення катедри й видання згаданих публікацій, передовсім англійських підручників, без яких успішна викладава діяльність неможлива.

Згаданий капітал, як сказано в Статуті ФКУ, буде адмініструватися Головною Екзекутивною згідно з директивами Загальних Зборів членів ФКУ, що ухвалюють бюджет, та під наглядом Контрольної Комісії. Катедра буде заснована на базі контракту, що може бути періодично змінений, або своєчасно анульований на бажання одної чи

другої сторони. На такому принципі побудована жидівська катедра (Атран Чейр оф Джовіш Стадіс) при Колумбійському університеті, яку фінансує т. зв. Атран Фавндейши. Тут треба також згадати, що недавно засновано катедру польської мови й культури в Гарвардському університеті коштом 200.000 доларів, фундатором якої була приватна людина польського походження. Більшість знову ж російських катедр була уфундована приватними особами російського походження чи фундаціями типу Рокефелер і графині Толстої. По сьогодні в жодному американському університеті не було і немає ні одної української катедри, в той час, коли російських катедр є більше, як пів-сотні. В цьому головна причина, чому т. зв. "експерти від Росії" неправдиво інтерпретують наше минуле. Найгірше те, що дотепер ми ще нічого конкретного не зробили, щоб направити цей жалюгідний стан українки в амер. університетах. Тому й не дивно, що американські урядові чинники базують свої рішення чи ставлення до українських справ на "порадах" згаданих "експертів від Росії", — вихованців російської "історичної" школи.

Джерелом фондів заснування катедр є членські вкладки, дотації і вільні датки, як також дохід з імпрез і т. п., що впливають від американських українців, які є головною фінансовою базою ФКУ. ФКУ також звернеться до амери-

канських філантропійних фондів за фондами, бо існування української катедри, яка об'єктивно інформувала б майбутню і теперішню провідну верству в США про силу і слабості найгіршого ворога Америки, СССР, є в інтересі оборони США. Але це останнє можна зробити лише тоді, коли половина потрібної суми буде зібрана, бо в більшості фондів уділяють фінансові дотації тільки тим установам, які вже мають половину капіталу.

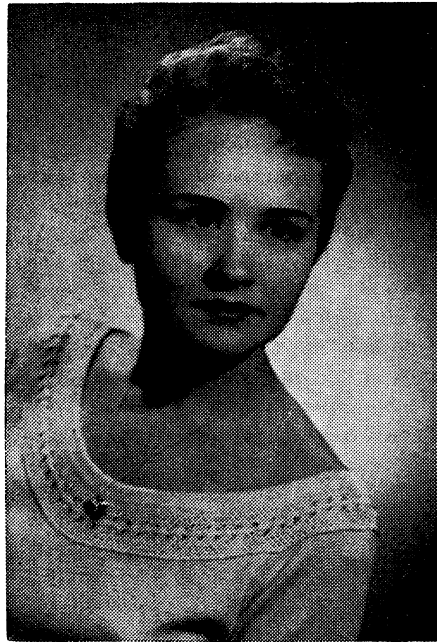
Членські вкладки становлять 100 дол. для звичайних членів, 500 дол. для членів-добродіїв і 1.000 дол. для членів-меценатів. Члени всіх членських категорій мають один голос на Загальних Зборах, найвищому органі ФКУ.

Керівні органи ФКУ складаються із Загальних Зборів членів ФКУ, які щодва роки вибирають Головну Екзекутиву, Наукову Раду, Контрольну Комісію та Апеляційну Раду. Члени ФКУ по більших скупченнях українців організуються у Відділи ФКУ, керівні органи і функції яких підпорядковані Головній Екзекутиві ФКУ.

Вибір осідку і українознавчої діяльності катедри є компетенцією Загальних Зборів ФКУ, які на рекомендації Наукової Ради і згідно з Статутом ФКУ, ухвалюють бюджет, запропонований Головною Екзекутивою. Наукова Рада, яка складається з представників УККА, наших наукових установ і професорів українського походження, що викладають в американських університетах, буде найбільш кваліфікованою давати рекомендації у виборі осідку і діяльності катедри. Вона також рекомендуватиме кандидатів на очолення катедри, які мусять бути затверджені університетом — осідком катедри.

Які вигляди на придбання потрібних фондів? Наше громадянство завжди було щедre на потреби великого значення. Один тільки Нью-Йорк спромігся вибудувати двомільйонову українську школу св. Юрія. А таких прикладів багато.

Наші будні — розгорнута книга, наші свята — спортовий майдан...

Одумівка Ріта Никиш — виховниця Юного ОДУМ-у з Філадельфії.

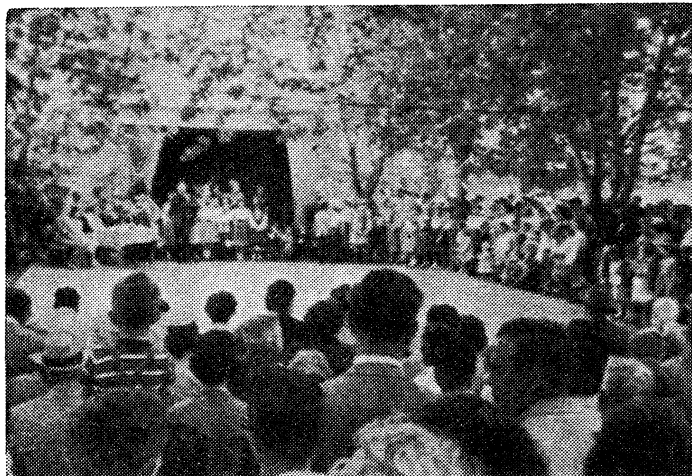
ються під фаховим доглядом пані С. А. Бережної та виховників Ріти Никиш і Павла Лимаренка. Крім того танцювальна група відбуває свої проби серед тижня під керівництвом Ріти Никиш та Бориса Захарчука. Філія Юного ОДУМ-у в Філадельфії нараховує 32 члени.

Слід відмітити участь Юнацтва ОДУМ-у в таких імпрезах: відзначення Шевченківських днів, зустріч Голови Виконного Органу УНР М. Л'вицького з квітами та з віршованим привітанням, Свято Матері, Жалібні Сходини по вшануванню пам'яті Симона Петлюри та Дитячий Фестиваль з нагоди закінчення навчального року, зорганізований Головною Управою та Виховною Радою ОДУМ-у разом з парафіями Східних Штатів.

Свято Матері, влаштоване в приміщенні парафії Св. Покрови виключно силами ОДУМ-у, треба особливо відмітити, бо програмою та рівнем її виконання було заманіфестовано працюючість та організованість дітей, вміння й жертвенність вихователів. Вітаючи своїх матерів, діти зустрічали їх квітами, що надавало теплої родинної атмосфери цілій імпрезі. Отець С. Шадинський розпочав Свято молитвою. Одумівка Н. Филипова прочитала доповідь, у якій відмітила роль жінки-матері у вихованні дітей, а тим самим майбутнього українського народу. Під цим оглядом дуже важливо, щоб українська дівчина, ставши дружиною і матір'ю, залишилась зав-

З ЖИТТЯ ФІЛІЇ ЮНОГО ОДУМ-у В ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Юнацтво ОДУМ-у в Філадельфії дедалі краще і активніше розгортає свою працю. Кожної суботи після навчання в Школі Українознавства відбуваються сходини Юного ОДУМ-у. В програму сходин входять вільноручні вправи, підготовки до імпрез виховного значення, гутірки на різні теми та українські народні танці. Всі сходини відбува-

**Шкільний фестиваль у Бавн Бруку.
Промовляє о. протопресвітер Л. Весоловський.**

Анатоль ГАЛАН

ЕЛЕГІЙНЕ

Південна ніч, гаряча ніч.
У далину біжать огні,
Шепочуть пальми щось мені
Про біль розлук, про радість стріч.

Я научився мови пальм,
Та біль мій порохом припав,
І віра в зустрічі скупа.
Я б спав тепер, я б міцно спав...

Південна ніч, гаряча ніч.
Як тяжко дихати мені!
Неначе велетенська пліч
Зі мною стала пліч-о-пліч.

Терпка, як пахощі цитрин,
Надія на конечність змін,
Бо в світі цим не вічні ми,
Не всім діждать кінця зими.

Південна ніч, гаряча ніч.
Страху примари прожени!
Коли б усі твої вогні
Укласти в силу для борні!

жди українкою, а не рабинею чужої віри і традицій. Після доповіді Юний ОДУМ поставив п'єску "Діва Марія Допомогала" Р. Завадовича. Гра дітей та співи "ангелів" були дуже добрі і глибоко зворушували численно приявних батьків та матерів. Всі діти так добре виконували свої ролі, що тяжко виділити кращих. Пізніше діти поставили кілька пірамід з гаслом "Привіт Нашій Мамі". Танцювальна група Юного ОДУМ-у виконала танець "Козачок".

На закінчення діти частували зібраних "пуншем" і тортами, в приготуванні та зібранні яких добре попрацювали одумівки Ріта Никиш та Валя Парфилю. В міжчасі зібрані оглядали стінну газету, приготувану юнацтвом до Свята Матері. Кожна дитина в цій газеті написала чи намалювала щось сама від себе, і в цьому особлива вартість газети.

Голова Філії ОДУМ-у в Філядельфії п-на Віра Русанівська подякувала за працю з дітьми пані Є. А. Бережній, Ріті Никиш, Борисові Захарчуку та Семенові Лободенко, який завжди і в усьому допомагав виховникам та дітям в їхній праці.

П. Г.

ВІСТІ З ПОНЕВОЛЕНОЇ УКРАЇНИ

ЧИМ ЗАХОПЛЮЄТЬСЯ
ПІДСОВЕТЬСЬКА МОЛОДЬ?

Російський письменник Лев Касіль у двох півгодинних пересиланнях московського радіо пустив у бік підсоветської молоді безліч гострих шпильок.

І це не добре в молоді, і те не так, як треба. І читає ця молодь не ті книжки, що їй треба читати і співає не ті пісні, що їй треба співати, і танцює не ті танки, що їй би треба танцювати, і любить не ту поезію, що їй би треба було любити...

Одне слово, як стверджує Лев Касіль "у великої частини нашої молоді зіпсовані смаки. Не все у нас добре в цій царині". Бо подумати лише, замість того, щоб читати, наприклад, "хороші оповідання советських авторів", про те, як доярки й свинарки стають героями праці, — вона читає оповідання "сумнівної вартості" — Чарської і "пошлейшні романи Вербицкой". Замість того, щоб "читати вірші Васильєва чи Міхалкова, чи якогось іншого советського поета", — вона носить в кишенях "і зачитує до дірок вірші Ігоря Северянина "Ананаси в шампанському". Читає ці "Ананаси" і захоплюється.

Ми, звичайно, не беремо в оборону смаків підсоветської молоді, і все ж ми маємо до Касіля певні претенсії. Він обвинувачує підсоветську молодь у відсутності в неї доброго смаку, а не говорить — звідкіля береться поганий смак? Шукати в цьому "поганих впливів закордону" це більше, ніж наївно, і потім зовсім не по марксистському. За Марксом людина є продуктом оточення. Отже, поганий смак у підсоветській молоді витворюється самим советським оточенням. Коли серед підсоветської молоді "є багато таких, що ходять не на власних ногах, а на "ходюлях", то це тому, що молодь бачить навколо себе все оточуюче життя "на ходюлях". Її примушують в советській дійсності бачити все не таким, яким воно є насправді, а бачити все в "позі". В "позу" стає партія: виставляє на "ходюлі" свої досягнення і хоче впевнити молодь, що

це не сірі будні, а "насичені романтикою свята перемог".

А тому, коли молодь, бажаючи відірватися від советської сіризни, нічого не знаходить ні в советській літературі, ні в кіно, ні в театрі — вона шукає свята для себе у поезії Ігоря Северянина, і в вузьких штаних, в усьому тому, що Лев Касіль називає "звироднінням і стиляжством".

А можливо така молодь відчуває й те, що сама підсоветська дійсність багато має спільного з надуманістю віршів зі збірки "Ананаси в шампанському". Советська поезія примушена малювати підсоветське життя, як найсолідніше ананаси, що плавають в комуністичному шампанському. Бо ж і уряд, і партія самі грають роль героя того оповідання, що його наводить Касіль у своїх бесідах про смак.

Герой той з великої уяви про своє багатство і свою виключність у сірому житті — забігає до поганенького шинку, вигукуючи: "Негайно вина і фруктів". А побачивши, що його підняли на сміх, швидко поправився і стиха промовив: "Сто грамів і солоний огірок".

І от молодь напевне й очікує, коли советський уряд і компартія теж злізуть з уявних "ходюль перемог і досягнень". І, ставши на ноги, без пози, скажуть: "А давайте жити, нарешті, не в світі советських ананасів у комуністичному шампанському, а в світі реальної дійсності. Давайте жити не маревом "наздогнати і випередити", а завданням зодягти роздягнених, нагодувати недогодованих і ошасливити знедолених.

В. ШУЛЬГА

НЕГРАМОТНІСТЬ В УКРАЇНСЬКИХ ШКОЛАХ

"Радянська Україна" з 25. 6. 1958 р. містить огляд листів читачів, відповідь на лист учителя мови і літератури міста Сталіно М. Бутенка, який був поміщений в цій самій газеті 11 квітня ц. р. Бутенко в своєму дописі "Думки над тво-

рами десятикласників" ствердив жалюгідне знання української мови серед молоді, що кінчає середні школи.

У відповідь на цей допис А. Москаленко, доцент Одеського педагогічного інституту ім. К. Д. Ушинського, пише: "Людина, що закінчує середню школу, повинна мати не тільки певну суму теоретичних відомостей про українську мову, а й високу культуру усної і писемної мови. На жаль, багато наших шкіл і досі не дає ні міцних теоретичних знань з рідної мови, ні практичних навиків". А. Москаленко спинається на причинах низької грамотності учнів середніх шкіл. Перша з них — слаба підготовка багатьох учителів початкових класів, де закладаються основи культури усної і писемної мови. Друга причина — недостатня підготовка — теоретична і методична — чималої кількості учителів української мови у середніх школах.

"Працюючи із студентами-заочниками, вчителями української мови, — продовжує Москаленко, — не раз бачиш їх письмові роботи, що не кращі від робіт десятикласників, про які писав тов. Бутенко. На мою думку, настав час провести переатестацію учителів мови".

Інші вчителі з різних кінців України підтверджують неграмотність учнів середніх шкіл.

Професор Станиславівського Медичного інституту С. Верхратський пише: "Лист тов. Бутенка повинен привернути найпильнішу увагу міністерства освіти УРСР. Адже не секрет, що з вини середньої школи, деякі хороші спеціалісти із вищою освітою пишуть досить неграмотно. Почуття болю і образи охоплює мене, коли в письмових роботах деяких студентів-медиків, які ось-ось стануть лікарями, зустрічаєш граматичні помилки".

"Радянська Україна" згадує цілий ряд листів, які висловлюють подібні думки.

Це показує, як дбають в "суверенній" Радянській Україні про вивчення української мови. Вихвалюване комуністичною пропагандою шкільництво виховує неграмотних людей.

У. В. Р.

В СУПЕРЕЧКАХ ПРО "СОЦІАЛІСТИЧНИЙ РЕАЛІЗМ"

Один із найвидатніших советських письменників — Михайло Шолохов на весні ц. р. відвідав чехо-словацьку столицю і під час свого перебування в Празі неодноразово зустрічався та розмовляв з письменниками Чехо-Словаччини. Звіт про дружні розмови Шолохова з його чехо-словацькими побратимами пера з'явився потім у ч. 16 чеського літературного тижневика "Літерарні новіни", після цього цей звіт був передрукований і на сторінках офіційного органу польської компартії "Трибуна люду" за 13 квітня.

Деякі з висловлювань Шолохова викликали немалу сенсацію в літературних колах обох слов'янських столиць. Шолохов під час своїх бесід у Празі не відкривав ніяких нових обріїв. Зате автор "Тихого Дону" зважився прилюдно заторкнути деякі теми, що до останнього часу здавалися забороненими.

Розмова чехо-словацьких письменників із Шолоховим стосувалася переважно питання "соціалістичного реалізму". Коли дискусія набрала гострішого характеру, Шолохова запитали: що, власне, він у це поняття вкладає?

Шолохов, на здивування своїх співрозмовників, розгубився. Він заявив: "Теорія — не моя галузь. Але коли ставлять таке питання, я незмінно згадую, що мені сказав покійний Фадєєв. "Якби мене запитали, що таке "соціалістичний реалізм", то я повинен був би чесно відповісти, що лише один дідько знає, що це таке!" Шолохов від себе додав, що офіційне визначення "соціалістичного реалізму" нестійке і підпадає частим метаморфозам. У суті "соціалістичний реалізм", на його думку, це все, що написане простою і зрозумілою художньою мовою відповідно з генеральною лінією партії. Звичайно, мовив Шолохов, це не теоретичне обґрунтування суперечного терміну, а лише вислів того, що підказує мені мій довгорічний письменницький досвід.

Шолохов зазначив, що про нього самого правовірні теоретики марксистського літературознавства по чергово писали, що він — куркульський письменник, потім — що він контрреволюційний письменник і

щойно останніми роками почали твердити, що він протягом усієї своєї творчої діяльності залишався типовим представником "соціалістичного реалізму".

"Коли я написав "Тихий Дон", — сказав Шолохов, — від мене вимагали, щоб свого героя Григорія Мелехова, який боровся на боці білого козацтва, я перетворив на позитивного соціалістичного героя. Але я гадаю, що якщо письменник твердо вирішив бути об'єктивним, то ніякий сторонній вплив не перешкодить йому здійснити свій намір. Мені здається, що критика повісті Дудінцева не позбавила советських письменників бажання змалювати дійсність так, як вони її бачать".

Шолохов зазначив також, що коли він був у Стокгольмі, його запитували, чому советські письменники ніяк не реагували на те, що деякі їхні побратими були фізично ліквідовані 1937-1938 року.

"На це, — сказав Шолохов, — я відповів: "Дайте нам час, і про це ми ще теж напишемо".

Потім Шолохов розповів чехо-словацьким письменникам про наступний характеристичний епізод. За його словами, минулого літа група письменників, — серед яких перебували і дуже добрі письменники (підкреслив він) — поїхала вивчати як відбувається освоєння цілинних земель. Справа закінчилася тим, що знайомство письменників з новими областями і зв'язаними з освоєнням проблемами обмежилось розмовами з трактористами, і більшість письменників так і не навчилася розрізняти трактори від комбайнів. Тимчасом усі вони почали писати про те, що бачили, з позицій "соціалістичного реалізму". Що ж вийшло? Письменники дивилися на становище на цілинних землях крізь рожеві окуляри, бо не познайомилися із справжніми умовами життя в цих областях. Протягом двох-трьох приємних літніх місяців вони хотіли бачити все в найпозитивнішому світлі. Вони не довідалися, наприклад, про те, що багато молодих людей утекло з цілинних земель, втративши таким чином свої комсомольські квитки. Вони не знали, що ці молоді люди взимку мерзли в бараках і жили напівголодним

життям, не зважаючи на те, що самі ж виробляли мільйони пудів зерна. Письменники не могли написати про все це тому, що самі вони не випробовували всіх цих труднощів і страждань, не їли неістівного хліба і не мерзли в неопалюваних бараках.

Якщо розтлумачити слова Шолохова, то виходить, що між подібного роду "соціалістичним реалізмом" і пубком, підсолонджем рожевою водичкою, можна поставити знак рівності. Ці висловлювання Шолохова дуже віддаляються від генеральної лінії, що її диктує партія. Можна було б подумати, що завдяки своїй світовій популярності і тому становищу, що його він займає в советській літературі, Шолохов дозволяє собі, як кіт у Кіплін-гівській казці, "ходити сам по собі".

Але "Літературная газета" з 10 квітня різко нападає не лише на Шолохова за його іронічне ставлення до "соціалістичного реалізму", а й на іншого іменитого представника советської літератури — Іллю Еренбурга.

"Літературная газета" докоряє Еренбургові за отожднювання "соціалістичного мистецтва" з критичним реалізмом і за підміну соціального характеру, притаманного новій художній методі, розпливчистими ідеями "гуманності". Газета обурюється з приводу того, що Еренбург схильний іронізувати над тим, що, говорячи про реалізм, сьгоднішні письменники додають до цього слова ще будь-який епітет. Коротше кажучи, Еренбург, за словами "Літературной газети", не зрозумів усього значення боротьби з "ревізіонізмом" у царині літератури й мистецтва, яка торік ознаменувалася опублікуванням "найважливішого" партійного документу — виступів Хрущова "За тісний зв'язок літератури і мистецтва з життям народу".

Чи справді Еренбург не зрозумів усієї важливості цього документу? В цьому можна сумніватися, якщо на сторінках того ж числа "Літературной газети" прочитати, що в своїй доповіді про французьку національну культуру, виголошеній минулого року, він, говорячи про становище у Франції, з особливим патосом заявив: "У ліонського короля багато реальної влади. Але нікому не спаде на думку зацікавитися тим, що думає король шов-

ку про останні новинки французької літератури чи про чергову виставку".

Еренбург лише скористувався з дуже старого літературного засобу. Коли Свіфт писав про країну ліліпутів, чи коли Монтеск'є у своїх "Перських записках" в'їдливо змальовував звичаї і порядки Персії, обидва вони, як відомо, мали на думці щось їм куди ближче.

Очевидно, з точки погляду партії, далеко не все виглядає так добре на советському літературному фронті.

О. Ю.

ЩО Ж ЗМІНИЛОСЯ?

Нещодавно в Україні вийшла в чотирьох томах "Антологія української поезії". В антологію не включено ряд визначних українських поетів, здебільша знищених режимом. Вони все ще на індексі. Про невміщення їх творів в антологію була широка дискусія на зборах Спілки Письменників України, де поставлено домагання видати додатковий п'ятий том антології. Дискусія на тему творів "поминених" поетів іде далі на сторінках преси. "Літературна Газета" з 28 березня опублікувала "Лист до редакції", за підписом семи поетів: А. Малишка, Т. Масенка, С. Крижанівського, М. Гірника, Б. Степанюка, Г. Донця і Г. Ковалю, у якому читаємо: "...На жаль, в антології чомусь не представлена творчість понад п'ятдесяти поетів старшого і молодшого покоління, кожен з яких є автором кількох книг, активно працює в літературі і цілком заслуговує на те, щоб бути представленим у такому солідному підсумковому виданні.

Про цю прикрість йшлося свого часу на засіданні секції поезії СПУ, а також в пресі, де з метою виправлення пропущеного недоліку було висловлено пропозицію видати додатково п'ятий том "Антології української поезії". Однак конкретних кроків що до цього Держлітвидав досі не зробив.

Сподіваємося, що Державне видавництво художньої літератури України зважить на це і заповнить відчутну прогалину в антології".

"Советська Україна" за лютий 1958 р. опублікувала велику статтю про українську підсоветську лі-

тературу п. з. "Головна лінія розвитку".

Згадавши на початку, що історичні рішення двадцятого з'їзду партії (т. зв. "відсталізація") "дали літературі незвичайний простір творчої думки", автор статті, Григорій Вартанов стверджує, що "літературна творчість частинно пішла в розріз із соціалістичним реалізмом. З усіма тими нігілістичними і шкідливими твердженнями треба вести рішучу боротьбу. Радянські письменники вдячні рідній комуністичній партії за те, що вона допомогла їм вийти переможцями в цій боротьбі..."

Ці ствердження вказують на те, "Літературної Газети" і "Вітчизни" що партія поборює ті ревізіоністичні тенденції, що почали з'являтися в літературі. Останні повідомлення преси про персональні зміни в керівництві Спілки Письменників України та в редакційному складі вказують на широко закросну чистку у ділянці літератури в Україні.

У статті знаходимо перегляд нових літературних творів що вийшли друком.

Вартанов передовсім вирізняє роман М. Стельмаха "Кров людська — не водиця" — з часів перших років радянської влади на Поділлі...

"...Високі мистецькі прикмети роману дають підставу для того, щоб уважати його одним з кращих творів нашої літератури за останні роки..."

"Перекоп" О. Гончаря, це велика повість у трьох томах. "...Боротьба народу проти внутрішньої контрреволюції і чужої інтервенції в роки громадянської війни на півдні України".

В такому ж історичному-революційному пляні написаний і новий роман Ю. Смолича "Мир хатам — війна палатам" ... "Творчості Ю. Смолича взагалі притаманне публіцистичне спрямування, особливо якщо мова йде про українських буржуазних націоналістів" — зазначено в статті.

Вийшла друком також друга частина твору "Рідний край" молодого письменника В. Земляка. "Це порівняно великий твір в українській літературі, присвячений селові наших днів" — читаємо в статті.

Із советського побуту

БЕЗ ВИГАДКИ

О другій годині дня Іван Федорович Жұравель, як і завжди, приїхав обідати додому. Але замість пахучого борщу і чудесних грибочків на столі знайшов записку: "Любий!

Не хвилюйся і не журись. Обіду сьогодні нема. Будь веселим і життєрадісним. Обід від тебе однаково не втече. Я гарантую, що найближчим часом зварию його.

Цілую, твоя Клава".

"Легко сказати: не хвилюйся і не журись!" — кипів Іван Федорович, нишпорячи по ящиках буфета. — "Будь веселим і життєрадісним". "Спробуй "будь", коли в тебе пече під грудьми і ти, здається, з'їв би цілого барана".

Кажуть, апетит приходить з їжею. Але в Жұравля він прийшов і неймовірно виріс з голоду.

"Ач, вигадала: "Обід від тебе однаково не втече". Мені твої обіцянки ні до чого. Добра ложка обіду, а обід о другій годині дня".

І проклинаючи долю та жіночі примхи, Іван Федорович спустився вниз, де чекала "Победа".

Але машини біля під'їзду не було. Двірник, що стояв біля під'їзду, простягнув йому вчетверо складений папірець.

— Знову якась цидулка, — роздратовано сказав Іван Федорович, розгорнувши папірець і прочитав:

"Шановний Іване Федоровичу!

Вирішив вас не чекати. Але ви не хвилюйтесь і не турбуйтеся, а йдіть пішки. Машина однаково від вас не втече. Підвезу іншим разом.

З пошаною, ваш персональний шофер Гриша".

— Неподобство! Знущання якесь! — вигукнув розлючений Жұравель, шматуючи папірець. — За такі жарти треба гнати з роботи. Чвалай тепер чотири кілометри пішки...

Та на цьому неприємності не скінчилися. Дорогою, коли стомлений Жұравель хотів промочити пересохле горло, виявилось, що здійснити це неможливо. Біля віконця кіоска висіло оголошення:

"Газованої води покищо немає. Просимо не хвилюватись. Колись буде. Гарантую. Кіоскер".

— Колись буде... Клятві базіки... А мені що — вашу гарантію пити?

— обурювався Жұравель. — Та я до самого голови міськвиконкому напишу!

В БМУ (будівельно-монтажне управління) Іван Федорович прийшов стомлений, голодний і злий, як демон, якому Тамара піднесла гарбуза.

— А вас уже давно ждуть — зустрів начальника секретар.

— Кого там ще дідько приніс?

— Комісію, Іване Федоровичу!

Жұравель пригадав, що незабаром свято і — за традицією — напередодні треба здати в експлуатацію житловий будинок.

Разом з прийнятною комісією начальник БМУ поїхав на здачу об'єктів. Пережите давалося знаки: жалібно бурчав голодний шлунок.

Новий будинок, як кажуть, справляв враження. Високий, просторий, монументальний. Його було видно здалека.

— Непоганий вид. Непогано! — сказав голова комісії, поглядаючи крізь скло автомашини.

— Стараємось, — жваво відгукнувся Жұравель.

Проте під'їхати до будинку не пощастило. Проколовши шину, машина зупинилася метрів за двадцять від центрального входу і загрузла в купі щебеню, сміття й залізного лому.

— Ну що ж, — сухо сказав голова комісії, підкочуючи штани, — спробуємо пробитися до вашого, так би мовити, закінченого будинку. Не знаю тільки, як тут мешканці ходитимуть, на ходулях хіба?

— Чого на ходулях? — весело сказав Жұравель, відкриваючи портфель. — Ви тільки прийміть будинок в експлуатацію, а решта за нами. Ось вам наш гарантійний лист, після заселення все в порядок уємо.

Колегіально обчислившись від грязюки, члени комісії в супроводі начальника БМУ зайшли в будинок. Пахло свіжою фарбою. Але виявилось, що водопровід не подає ніяких ознак життя. Крани, правда, крутилися, а води не було. — Дурниці, — сказав Жұравель — невиспачило метрів сто труб. Але ми це врахували. — І він дістав з портфеля великий аркуш. — Ось вам наша гарантія, незабаром вода буде.

— А зараз як? — запитав голова комісії. — А радіофікація де? Де колонки? Де, пробачте, мене, унітази? І замість них писульки? Та за це ж треба...

— Тільки без погроз! — гордо промовив Жұравель. — Наш обов'язок здати до свят новий будинок, ваш обов'язок — прийняти його.

Сідало сонце. Через кілька днів наступило свято. Дискутувати було ніколи.

Комісія сумно подивилася на гори сміття, мертвий водопровід, зітхнула, заховала гарантійні листи і прийняла об'єкт.

Наступного дня його урочисто заселили.

А мешканці?

Вони й тепер стрибають через гори сміття і щебеню, бігають по воді до сусідніх дворів, там же дізнаються про останні радіоновики.

Дісталось не тільки мешканцям будинку. Винних було суворо покарано. Персональний шофер Жұравля дістав сувору догану, а дружину Іван Федорович мало не потягнув до ЗАГС-у — розлучатися. Було написано і скаргу на кіоскера. Хай знають, як одписуватись!

Щодня самого Жұравля, то він працює без змін. Будує будинки і спихає їх з рук разом з гарантійними листами.

***

Це вигадка! Кажете, в житті такого не буває?

Ще й як буває? От приїдьте до Миколаєва та побалакайте з багатьма новоселами. Вони розкажуть вам, скільки місяців не було води в новому будинку на Спаському спускові. Зате був гарантійний лист керівників будівництва з обіцяною ліквідувати всі недоробки негайно ж після заселення будинку. Такого ж гарантійного листа одержали мешканці нового житлового будинку чавуноливарного заводу разом з ригучими підлогами і поганою штукатуркою. Два роки лежав гарантійний лист про впорядкування двох дворів і два роки місили в тих дворах грязюку мешканці двох нових будинків, споруджених для робітників заводу ім. Носенка.

Так що, на жаль, вигаданого тут нічого немає.

В Подольський
м. Миколаїв
(“Перець”)

ВРАЖЕННЯ З ВІДВІДИН КИЄВА

Польський журналіст Юрій Пахловський описав у часописі "Глос Щецінські" ч. 37 за цей рік свої враження з відвідин Києва. Вперше він побував у Києві 1955-го року, а оце відвідав українську столицю вдруге. Він пише, що Київ за останні два роки так змінився, що вражає своїми змінами. Назверх зробився більше українським. З'явилось багато українських написів, вивісок і реклам.... Далі кореспондент оповідає про свого московського колегу, що разом із ним ходив по київських вулицях, перечитував ті написи та виразно нервувався, силлябізуючи неznані слова. Ми думаємо, що той москаль напевно раз-у-раз говорив: "Какое безобразіє!", тільки Юрій Пахловський не пише про це, щоб не компромітувати товариша. Як довго українські написи в Києві будуть дратувати наших "старших братів", тяжко сказати. За Скрипника було тих написів більше, навіть в установах говорилося по-українському, проте це "безобразіє" скоро й криваво скінчилося. "Хохли, что на ваших головах, остригите!" — наказала українським делегатам Катерина. Очевидно, так само буде й з тими написами, що поставили для відзначення "відлиги".

Далі Пахловський каже, що всі афіші на фільми робляться українською мовою, але мова самих фільмів російська: "Багато початкових і середніх шкіл у Києві змінило мову навчання на українську. Не знаю, як далеко й глибоко сягає в життя це воскрешування певних форм і народніх традицій у республіках. Про це я не міг довідатися, але те, що я бачив, є висловом нової політики советського уряду щодо союзних республік і автономних областей. Воно називається поширенням прав і компетенцій республік". Тут іронія Пахловського очевидна: навіть мова вивісок і школи залежать від вирішення московського уряду, а не "суверенних" республік.

ЖІНКИ МУСЯТЬ ДАЛІ ПРАЦЮВАТИ ПІД ЗЕМЛЕЮ

В березні 1957 року міністер Вугільної Промисловости УРСР Засядько виступив на мітингу в Донбасі. Один з гірників поставив йому питання, чому багато жінок працює на підземних роботах в копальнях. На це питання Засядько відповів, що міністерство має намір усунути всіх жінок з підземних робіт протягом слідуючих двох років. "Ми хочемо подякувати нашим матер'ям, сестрам і приятелькам, які працювали і ще працюють в копальнях і звільнимо їх від підземної роботи. Подумаємо над тим, як ми можемо здійснити це велике і важке завдання".

В квітні 1958 року відбулася Міжспілкова Конференція Сталінської області. Як подає офіційний звіт з цієї конференції, "голова обкому профспілки робітників вугільної промисловости Кореньов і заступник завідуючого обласним відділом охорони здоров'я Зіберова говорили про те, що на численних шахтах погано виконуються постанови уряду про заміну жіночої праці на підземних роботах".

Це значить, що число жінок на підземних роботах в копальнях не зменшується.

До цього треба додати, що трудно сподіватися зменшення числа жінок на підземних роботах. В минулому році тисячі молоденьких дівчат будували "Комсомольські шахти". Тисячі з них лишилися "добровільно" в новозбудованих шахтах. Навіть при добрій волі комуністичних диктаторів трудно було б їх замінити. В добрій волі комуністичних визискувачів можна сумніватися. Навпаки, комуністичні експлуататори українських трудящих в Україні і їхні начальники в Москві зовсім не мають наміру забрати жінок з підземних робіт.

Заяви про усунення жінок з підземних робіт мають два завдання. Незадоволення серед трудящих через нелюдську працю жінок у копальнях під землею зростає. Це незадоволення мають усунути чи

зменшити обіцянки. З другого боку, такі заяви мають зробити за границею враження, що ганебна праця жінок під землею усувається. Це дуже важливе для міжнародних зв'язків УРСР, бо вона належить до Міжнародної Організації Праці і не виконує своїх зобов'язань.

ЧИ БУДЕ УКРАЇНСЬКИЙ ПРОФСПІЛКОВИЙ ЧАСОПИС?

Як відомо, до комуністичних профспілок в Україні належить 9 мільйонів осіб. В "суверенній" радянській Україні професійні спілки мають можливість читати російський профспілковий часопис "Труд". Українського профспілкового часопису нема. Очевидно, це викликає певне незадоволення, бо, як повідомляє "Труд" з 17. 5. 1958 р., на VI З'їзді комуністичних профспілок України делегати подали пропозицію створити в Україні республіканську профспілкову газету. Очевидно, без попередньої згоди начальства в Москві такої пропозиції не можна було б давати на конгресі. Тому можна ждати появи такого часопису. Однак, такий часопис не змінить нічого в профспілках в Україні. Вони будуть і надалі виконавцем наказів Москви та знаряддям кремлівських диктаторів для визиску трудящих України. Новий профспілковий український часопис буде служити пропаганді визиску українських трудящих і матиме завдання робити за кордоном враження, що українські профспілки мають якусь свободу.

ПЕРЕСТОРОГА ТИМ, ХТО ШЛЕ НА УКРАЇНУ ПАКУНКИ

Багато емігрантів в Америці, Канаді, Англії, Австралії й Західній Європі посилає в Україну та в інші частини СРСР пакунки з різними подарунками своїм рідним та знайомим. Такі посилки тривають вже четвертий рік і набрали масових розмірів. З одної лише Америки до СРСР висилається зараз щомісяця понад 1.000 пакунків.

Посилання допомогових пакунків емігрантам додому в нормальних умовах є нормальним явищем. Зокрема, українські "старі" емігранти в США й Канаді багато допомагали своїм родичам на західних землях України перед другою сві-

Свою Україну любіть...
Любіть її во время лютє.

Т. Шевченко.

товою війною, бо, зрештою, саме, щоб подавати таку допомогу й іхали вони на заробітки за океан. За кошт цієї допомоги родичі в краю мали змогу вибиватися з землі, придбати зайвий шматок землі, коня чи побудувати хату. Створивши такі гарні традиції допомоги своїм людям на батьківщині, "старі" емігранти заохотили до наслідування цих традицій і "нових" емігрантів, що прибули за океан після війни. Поскілки значна частина "нових", були вихідці з Західної України, що не жили ніколи в СРСР, але натомість пам'ятали з дому, як то гарно було одержувати пакунки й іншу допомогу перед війною, вони легко пішли за традицією "старих" емігрантів. Нарешті за всіма іншими пішли й вихідці зі східних земель України, які хоч і мали довгий досвід життя в СРСР, проте цей досвід майже не включав випадків того, як влада реагує на одержування пакунків зза кордону, просто тому, що перед війною у радянську Україну пакунків майже ніхто не слав.

Нині всі землі України є під радянською владою і вперше ця влада зустрічається з явищем, що її громадяни в масовій кількості присилають зза кордону допомогів пакунки. Слід ствердити, що досі влада ставиться назагал по-людському до цього явища, пакунки пропускає більш-менш без перешкод і — найголовніше — покищо ніби не вбачає в цих пакуках ніякої політичної небезпеки для себе. Правда, пакунки оподатковуються дуже високим митом, що становить понад 50% вартості пакунку. Якщо пакунки доходять далі, хоч би й з великим оподаткуванням, то все гаразд.

Але слід мати на увазі, що таке наставлення влади може нараз змінитися і то в чималій мірі по вині самих емігрантів, а наслідки з цього можуть бути недобрі тільки для тих, що на батьківщині. З приводу цього ми й хочемо зробити пересторогу.

Все, що буває в міру, кінчається добре, але коли чогось буває забагато, то воно звертає на себе увагу й призводить до змін. Слід побоюватися, що забагато пакунків починає слатись до СРСР. Нам відомі випадки, коли окремі емігранти починають захоплюватися і посилають своїй, кількісно нечислен-

ній, родині у радянську Україну по два великі пакунки в місяць! Пакунки, звичайно, не з їжею, а з матерією на пальта, костюми, з шовком і нилоном, з доброякісною шкірою на чоботи і черевики і т.п. Вже є вістки — увяють собі, з Дніпропетровська! — що одержувачі цих пакунків купують собі за них будинки й авта. Також є вже й наслідки: перші вістки про арешти одержувачів пакунків за спекуляцію закордонними товарами.

Таких наслідків слід було чекати і слід чекати кожноразно у майбутньому. Україна в СРСР — це не Західна Україна в капіталістичній Польщі, де існувала вільна торгівля чим завгодно і в будь-яких кількостях. Будувати хату й купувати авта за кошт пакунків з Америки радянський уряд мабуть не буде дозволяти, бо це з його погляду підриває політичну мораль оточуючого населення. Задріть сусідів до швидко багатіючого земляка може легко призводити до доносів і влада реагуватиме на такі доноси як вимогу ніби населення щось робити з одержувачами американських пакунків. Може бути, що для того, щоб зберегти вигляд післясталинської "відлиги", уряд і не буде робити ніяких політичних обвинувачень проти тих, хто одержує забагато пакунків зза кордону, і не буде забороняти ці пакунки одержувати, але натомість він дуже легко може карати таких людей за... спекуляцію.

Такі можливості і вже навіть факти слід пам'ятати, бо шкодувати може бути запізно. В усякому разі не треба, на нашу думку, слати пакунків більше, ніж потрібно людині для скромного трудового життя на рівні з односельчанами, сусідами, з іншими мешканцями України, які пакунків не одержують. Взагалі не варт слати пакунки, якщо їх одержувачі не дуже їх потребують, якщо вони не каліки, старики чи діти-сироти. Шлючи забагато, можна викликати якісь узагальнені протидії й рішення влади, які можуть пошкодити й невинним ні в чому, тим, хто справді потребує допомоги. Отже, стриманість — це єдиний шанс не викликати репресій уряду й продовжувати з користю допомагати своїм рідним та близьким.

С. Г.

Найкоротші історії зі світу

ПОСВАРИЛИСЬ ЗА ГІТЛЕРА

Жидівський часопис "Альгемайне Вохенцайтунг дер Юден" помістив недавно допис свого кореспондента, який був прививний під час дебатів між німецькими й сирійськими студентами в одному гуртожитку при зах. німецькому університеті. Сирійці-студенти, які студіюють у Зах. Німеччині, обороняли політику Гітлера, називаючи його визначним вождем і талановитим політиком, якого обожав би весь світ, якщо б він був виграв війну. Німці-студенти називали Гітлера божевільним маньяком, який довів Німеччину до руїни й скривдив Європу. Вони так гостро виступали проти Гітлера, що сирійці посварились з ними за це й назвали їх "фальшивими німцями", які не цінують своїх державних мужів.

КЛОПІТ ІЗ МУМІЄЮ

Шкотські правники мають чималий клопіт із єгипетською мумією, якої ніхто не хоче прийняти. Історія цієї мумії така: Ще в 18 ст. один англійський дослідник єгипетської культури привіз із Єгипту цю мумію і подарував її шкотському парламенту. Там вона і переховувалась. Але цього року парламентаристи вирішили її позбутися, бо почали кружляти вістки, що в будинку парламенту появляються духи, щось страшить... і що правдоподібно мумія є спричинником таких несамоутих явищ. Парламент оголосив, що продає мумію. Але ніхто не захотів її купити, більше того — ніхто не хотів узяти її задармо.

Тоді парламентаристи ухвалили знищити мумію. Але тут постав правний конфлікт. Треба її похоронити на цвинтарі. Для цього треба мати посвідку смерті. Хто ж її видасть, коли мумія має тисячі років? Спалити в крематорії теж не можна, бо на це, згідно з правом, треба мати згоду найближчої рідні. Парламентаристи звернулись тоді до дирекції департаменту, що піклується чистотою в місті, щоб забрала мумію і якимось її зліквідувала. Але дирекція відмовилась, бо вона не має права ліквідувати тлінні останки людини. І так мумія залишилась далі в будинку парламенту, а посли шукають тепер правника, який зміг би знайти якісь правні підстави для ліквідації мумії.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ:

В. Б-к, Філадельфія. Віршів використати не можемо з уваги на хибні наголоси.

А. С-ко, Ошава. До друку не підходить.

Д. Г-кий, Чикаго. Цитата в "Молодій Україні" вірна. Згаданий Вами варіант — це пізніша редакція, зроблена з причин зрозумілих.

Є. Бір, Міннеаполіс. До друку не підходить.

Проф. Г. Г-ко, Філадельфія. Ваше зауваження слухне. Але в даному випадку йшлося радше про символ, як про ботанічну точність. В такому сенсі це не має істотного значення.

О. К-вал, Чикаго. Надісланий Вами матеріал поступив до редакції з запізненням і вже втратив хронологічну актуальність. Однак, з уваги на важливість заторкнених у ньому проблем, ми згодом використаємо його у іншій формі.

Проф. І. Р-гін, Дітройт. Дякуємо за дружні побажання й зауваження, з якими цілковито згодні. На жаль, обставини, в яких працюємо, не завжди сприяють нашим плянам і задумам. Вашу співпрацю вітаємо.

Д. Ков-ко, Німеччина. На жаль, нічим допомогти Вам не можемо.

А. Черн-кий, Швейцарія. За згаданий Вами матеріал будемо вдячні. Перекладач у нас є.

М. Р., Торонто. Скарги на те, що "Молода Україна" не вміщує всіх одумівських матеріалів, не нові. Але яка редакція вміщує всі матеріали, що до неї поступають? І яка редакція відмовляється від добрих матеріалів? Не треба також забувати, що наш журнал — не хронікарський бюлетень, у якому неодмінно мусить бути записано, хто, що й коли зробив, а такий журнал з далеко ширшими завданнями, і що читачі та передплатники його — не тільки одумівці.

П. Л-ко, Філадельфія. До нас надсилають чимало фотографій активних одумівців та одумівців — і все просять умістити їх на обкладинку. Журнал наш — місячник, отже виходить щонайбільше 12 разів на рік. Чи можливо задовольнити всіх бажаючих на обкладинку і яким критерієм у виборі керуватись?

Л. Г-вий, Аделаїда. Ваших матеріалів помістити в "Молодій Україні" не можемо.

ДОРОГИЙ ЧИТАЧУ!

Чи Ви вже відновили свою передплату на журнал "Молода Україна"? Якщо ні, то зробіть це негайно, бо вихід журналу залежить у великій мірі від своєчасної передплати.

Щоб довідатися, коли закінчується Ваша передплата, подивіться на конверт, у якому приходив Ваш журнал, і на адресі, відразу за Вашим прізвиськом, побачите число, яке означає, до якого саме числа Ви маєте передплату. Наприклад, якщо там стоїть число 51, то це значить, що Ваша передплата дійсна до 51-го числа включно, якщо ж там є число 49, то це значить, що Ваша передплата вже скінчилася на 49-му числі. Кожен випуск журналу має число, яке зазначено на першій сторінці обкладинки, там, де зазначено місяць та рік.

Не зволікайте, друзі, підтримуйте свій журнал та заохочуйте інших до цього. Зберігайте свою мову й культуру. Заохочуйте молодь до своєї мови та до читання своїх видань, щоб вони не тільки навчалися чужого, але й не забували свого.

Передплата на журнал "Молода Україна" не висока, всього три долари на рік, це по 25 центів на місяць, 6 і одна четверта цента на тиждень. Для вигоди передплатників ми даємо ще ліпшу нагоду, а саме \$5.00 на два роки, що й виносить трошки більше як 20 центів на місяць.

АДМІНІСТРАЦІЯ
"МОЛОДОЇ УКРАЇНИ"

О Г О Л О Ш Е Н Н Я

В Торонті (Канада) вийшов з друку альбом "Десятилітній Шлях", присвячений десятиліттю існування УНДС. Альбом містить низку статей і до 300 світлин як групових так і окремих членів УНДС та своїм змістом охоплює Європу, Австралію, США і Канаду. Окремий розділ альбому присвячений Українській Національній Раді.

Замовлення на альбом належить скеровувати на адресу:

J. Lypoweczyj,
132 Crawford St., Toronto, Canada

о. Г. Удод, Вінніпег. Вашу співпрацю в "Молодій Україні" вітаємо.

ПРИВІТАННЯ З ОДРУЖЕННЯМ

Друзі-одумівці з Торонто щиро вітають та бажають всього найкращого на новому етапі життя одумівцям

МИХАЙЛОВІ ЛЕБЕДИНСЬКОМУ
та

ЛІДІ ФІЛЕНКО,
вінчання яких відбулося 19 липня ц. р. в церкві св. Володимира в Гамільтоні.

Всі члени філії ОДУМ-у в місті Трентон, щиро вітають та бажають всього найкращого молодій парі, п. ВАСИЛЕВІ НИКИТИЧУ та ВАЛІ РУДЬ з нагоди їхнього одруження, що відбулося 27-го липня ц. р.

Філія ОДУМ-у в м. Трентон

НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ПРИЄДНАЛИ:

Д. Завертайло — Чикаго	9
І. Гарбуз — Монреал	5
Ю. Нагорний — Ньюарк	1
С. Дем'яненко — Форт Вільям	1
Є. Федоренко — Бруклін	1

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "МОЛОДОЇ УКРАЇНИ" ЖЕРТВУВАЛИ:

П. Г. — Торонто	\$2.00
Л. П. — Ошава	2.00
І. Костенко — Торонто	2.00
І. Іващенко — Торонто	1.00
Г. Сидорець — Трентон	2.00
П. Опанасчук — Бафало	2.00
І. Савчук — Філадельфія	2.00
М. Матула — Майнелвуд	1.00
Є. Пастернак — Торонто	1.00
М. Мандибур — Філадельфія	1.00
Л. Ліщина — Торонто	2.00
М. Панченко — Бронкс	1.00
В. Хребто — Бимсвіл	2.00
І. Данилюк — Гамільтон	5.00
С. Дем'яненко — Форт Вільям	7.00
П. Сенько — Трентон	1.00
І. Богданів — Гамільтон	2.00
А. Загоруйко — Монреал	1.00
К. Рибалка — Бруклін	1.80
В. Літвінова — Торонто	1.00
В. Пустовий — Трентон	2.00
І. Дрозд — Торонто	1.00
О. Аксюк — Монтрсаль	2.00
Д. Шабая — Австралія	1 ф. 10 шіл.

РОЗШУК

СЛОБОДЯНА Івана Максимовича (жив у Канаді) з с. П'ятичани на Поділлі, шукає земляк Петро Ткач.

Писати на адресу:
Calle Int. Bueigiristar 161,
Avellaneda, Prov. Buenos
Aires, Argentina.